

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Porodní asistence (B5349)

Nhu Hoa Le

Studijní obor: Porodní asistentka (5341R007)

PÉČE O TĚHOTNOU ŽENU ODLIŠNÉ KULTURY

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová

PLZEŇ 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 30. 3. 2017

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Evě Hendrych - Lorenzové za odborné vedení práce, poskytování rad a materiálních podkladů. Dále děkuji rodině za podporu.

Anotace

Příjmení a jméno: Le Nhu Hoa

Katedra: Ošetřovatelství a porodní asistence

Název práce: Péče o těhotnou ženu odlišné kultury

Vedoucí práce: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová

Počet stran – číslované: 51

Počet stran – nečíslované (tabulky, grafy): 14

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 21

Klíčová slova: kultura - mateřství - těhotenství – tradice - vietnamské ženy - výchova dětí

Souhrn:

Bakalářská práce se zabývá vnímáním těhotenství a mateřství vietnamských žen České republiky a dále jak plánují výchovu svých dětí v českém prostředí. Práce je rozdělena do dvou částí – teoretickou a praktickou část. V teoretické části se soustředím na všeobecné informace o Vietnamcích, jejich tradicím, náboženství, víře a zvykům. Praktická část obsahuje rozhovory s vietnamskými ženami, které popisují své vnímání těhotenství, přístup k výchově dětí a vyjadřují své názory na české porodní asistentky.

Annotation

Surname and name: Le Nhu Hoa

Department: Nursing and Midwifery

Title of thesis: Caring for pregnant women of different culture

Consultant: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová

Number of pages – numbered: 51

Number of pages – unnumbered (tables, graphs): 64

Number of appendices: 1

Number of literature items used: 21

Keywords: culture - motherhood - pregnancy - tradicion – vietnamese woman – raising children

Summary:

This thesis deals with perception of pregnancy and motherhood of Vietnamese woman living in Czech Republic and it also deals with the way how they want to raise their children in Czech environment. The thesis is divided into two parts – the theoretical one and the practical one. In theoretical part I focus on information about Vietnamese in general, about their tradition, religion, belief and customs. The practical part contains interviews with vietnamese women, who describe their perception of pregnancy, their attitude towards raising their children and express their opinions on Czech midwives.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 MULTIKULTURNÍ SPOLEČNOST	12
1.1 Kultura	12
1.2 Multikulturalismus	13
1.3 Etnicita	13
1.4 Socializace	14
2 VIETNAMCI V ČESKU	15
2.1 Základní terminologie	15
2.2 Historie a důvod migrace	15
2.3 Současná situace	16
3 VÍRA A TRADICE	18
3.1 Konfucianismus	18
3.2 Buddhismus	19
3.3 Taoismus	20
3.4 Kult uctívání předků	20
3.5 Národní mentalita	21
4 PŘÍSTUP KE ZDRAVÍ	22
4.1 Tradiční čínská medicína	22
4.2 Životní styl	22
4.3 Výživa a stravování	23
5 RODINA A VZTAHY	25
5.1 Rodina	25
5.2 Těhotenství	26
5.3 Porod	27
5.4 Poporodní období	27
5.5 Ženy ve Vietnamu	28
PRAKTICKÁ ČÁST	30
6 FORMULACE ROBLÉMU	31
7 CÍL VÝZKUMU	31
7.1 Dílčí cíle	31
7.2 Operacionalizace pojmů	31
8 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	31
9 DRUH VÝZKUMU A VÝBĚR METODIKY	32
9.1 Metoda	32

9.2	Výběr případu	32
9.3	Způsob získávání informací.....	32
10	ORGANIZACE VÝZKUMU	33
11	ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ	33
	ZÁVĚREČNÁ DISKUZE	55
	ZÁVĚR	60
	LITERATURA A PRAMENY	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63
	PŘÍLOHA A - INFORMOVANÝ SOUHLAS	64

ÚVOD

Téma své bakalářské práce „Péče o těhotnou ženu odlišné kultury“ (odlišnou kulturou je v mém výzkumu myšlena kultura vietnamská) jsem si vybrala především z důvodu, že z této kultury rovněž sama pocházím a domnívala jsem se, že by mi tato skutečnost mohla být do výzkumu užitečná ke získání obsáhlejších a především kvalitnějších informací, neboť jsem si vědoma toho, že vietnamské ženy nerady hovoří o osobních záležitostech a ostýchají se svěřovat se cizím osobám. Chtěla jsem tedy tuto zvýhodněnou pozici přirozeně využít k dobru. Dále je mi toto téma velmi blízké a chtěla bych svou práci předejít případným mylným interpretacím sebraných dat případných budoucích výzkumů na obdobnou problematiku. Takové nekorektní vyložení informací může nastat kvůli odlišnému chápání a vnímání, které by mohlo být způsobené odlišností kultur výzkumníka a respondenta. Jelikož se v naší kultuře vyznám lépe, mám tím pádem možnost jí interpretovat případně vysvětlit lépe než běžný student porodní asistence „nevietnamské“ národnosti.

Multikultura ve zdravotnictví je v současné době velmi aktuálním tématem, avšak obsah mé práce se nevěnuje výkladu a návodu na péči o vietnamské ženy s jazykovou bariérou a problémem nepochopení kulturních odlišností. Od dob největší vlny imigrace mladých lidí z Vietnamu do tehdejší Československé republiky uplynulo již několik desítek let. Z tehdejší doby zde zůstalo mnoho přistěhovalců, kteří zde časem založili vlastní rodiny a nyní tu vychovávají již třetí generaci. Podle statistického úřadu se k dnešní době v České republice hlásí k vietnamské národnosti dohromady více než 50 000 lidí a určité procento z nich jsou mladé ženy, které svým původem sice patří k vietnamské minoritě, avšak zde vyrůstaly a prožily většinu života pod vlivem českého prostředí, tyto ženy mají rozdílný pohled na život vzhledem k tomu, že se v nich od narození nebo popřípadě od velmi mladého věku mísí dvě zcela odlišné kultury a je zajímavé sledovat, jak se tato skupina jedinců snaží vypořádat s touto nastalou situací a v jakém duchu plánují výchovu další generace.

Má práce je rozdělena na dvě části. V první teoretické části se zabývám Vietnamskou minoritou v Česku, jejich historií a důvod migrace, zkoumám na obecné rovině jejich náboženství, tradice, zvyky, životní styl a vztahy. V praktické části se zaměřuji na vietnamské ženy z druhé a jeden a půlté generace, na jejich vnímání

těhotenství a mateřství jak přistupují k výchově svých dětí v českém prostředí a jaké mají názory a očekávání od porodních asistentek.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MULTIKULTURNÍ SPOLEČNOST

1.1 Kultura

Výraz kultura se používá běžně v různých, navzájem odlišných významech. Každá publikace definuje tento pojem jinak. Některé se mezi sebou vzájemně parafrázuji a citují, jejich výklad je tedy více méně stejný nebo velmi obdobný, avšak některé literatury mají velice odlišné pojetí. Pojem kultura má mnoho vrstev a nebývá definován jednoznačně, neboť se i ve společenských vědách chápe velmi široce.

Původ slova se odvozuje od latinského cultura, což znamená pěstovat obdělávat. Tímto slovem se tedy označovalo pěstování užitkových plodin, o které bylo třeba se starat. Na rozdíl od plevele, který roste sám. Teprve až od 16. století se používá kultura v užším smyslu pro označení vybraných lidských činností, především těch uměleckých. (Wikipedia)

Dle Akademického slovníku cizích slov je obecné pojetí kultury charakterizováno jako soubor duchovních a materiálních hodnot, které jsou vytvořeny a vytvářeny lidstvem v celé jeho historii.

V zásadě je možné rozdělit pojetí kultury na dvě hlavní skupiny - širší a užší. V širším pojetí je kulturou myšleno vše, co lidská civilizace vytváří a zahrnuje jak materiální výsledky lidské činnosti (například stavby, nástroje, průmysl) tak i duchovní výtvoř (jako je umění, náboženství, zvyky, politika právo aj.). Dle užšího pojetí je kultura určitého společenství vztahována k projevům chování lidí, jejich zvyklostí, symbolům, komunikačním normám, sdíleným hodnotám, předávání zkušeností a znalostí nebo také zachování tabu. (Průcha, 2010, s.45)

Publikace kutnohorské představuje kulturu jako produkt lidského myšlení a zahrnuje ideje, vzory, přesvědčení, naučené, sdílené a předávané hodnoty a zvyklosti určitého společenstva. Je založena na symbolech a je konstruována podle chování určité skupiny lidí. Kultura není instinktivní nebo vrozená, ale je výsledkem učení. Po narození si ji osvojujeme pomocí životních zkušeností, přenáší se na nás z rodičů, od nás pak zase na naše děti a přenos pokračuje dále na další generace.

1.2 Multikulturalismus

Multikulturalismus je představa o harmonickém soužití odlišných kulturních a etnických skupin ve společnosti na určitém zeměpisném prostoru. Taková společnost je tvořena přítomností více více etnických, sociálních a náboženských skupin. Tyto skupiny však nejsou ceněny ani rovnoprávně akceptovány, ale spíše jen pasivně tolerovány. Lepším postojem majoritní společnosti k menšinám by však byla v interkulturní společnosti, ve které se aktivně podporují vztahy mezi majoritou a minoritními skupinami. Základním atributem interkulturní společnosti je tedy respekt k odlišnostem, vzájemná tolerance, rovnost příležitostí, konstruktivní řešení konfliktů a aktivní úsilí o vyvarování se negativních předsudků a stereotypů. Interkulturalita je způsob jak mít oboustranný prospěch ze společnéhožití. (Kutnohorská, 2013, str. 36)

1.3 Etnicita

Etnicita je termín často používaný chybně jako synonymum pro kulturu. Etnicita se však týká rasové identity, často bývá identita určena podle barvy kůže určitých skupin ve vztahu ke specifickým a zjevným rysům vycházejícím z národního původu. (Etnicita je vzájemně propojený systém kulturních, rasových, jazykových faktorů, které na sebe vzájemně působí a formují tak vědomí etnické člověka a jeho etnickou identitu. Pro teorii multikulturní filozofie je tento pojem důležitý, neboť etnicita je úzce spojena s prvky příslušné kultury. Vzhledem k tomu, že cílem multikulturních přístupů je poznávání a respektování jiných kultur než té vlastní, znamená to poznávat a přijímat jiná etnika. **Etnická příslušnost** je sounáležitost jedince s etnickým společenstvím na základě jazyka, postojů, zvyklostí, společného zeměpisného původu nebo hodnotového systému

Pojem **etnikum** vychází z antické řečtiny, ve které výraz ethnost znamenal „kmen, rasa, národ“ a zároveň z latinského ethnicus, což znamená pohan. Tato údaje potvrzují, že teorie o etnické diferenciaci lidstva sahají do daleké minulosti. V západoevropských zemích znamená kulturně definované skupiny lidí. Ve stejném výrazu se používá etnická skupina. Všemi těmito termíny se mnohdy označuje také národ, národnost, národnostní menšina nebo kmen, což je však nekorektní, neboť všichni příslušníci jednoho etnika nejsou příslušníky stejného národa.

Etnická skupina je společenství jedinců, kteří udržují a šíří specifické kulturní dědictví z generace na generaci. V tomto společenství je účast daná narozením a jeho členové sdílejí pocit sounáležitosti. Takto se označují sociální skupiny, jež vznikly

v minulosti a mají společné specifické rysy, kam patří rysy jazykové, kulturní, náboženské, také barva kůže, národní nebo zeměpisný původ předků apod. Etnické skupiny mezi sebou sdílí společné základní kulturní hodnoty. Příslušnost ke konkrétní etnické skupině je vnímána jednak příslušníky skupiny, tak jinými etniky. (Špirudová, 2006, str. 33; Ivanová, 2006, str. 19 – 20)

1.4 Socializace

Socializace je proces učení, ve kterém si jedinec osvojuje určité poznatky, normy a hodnoty, které mu umožňují začlenit se do určité společnosti a aktivně se tak účastnit společenského života. Zjednodušeně se dá říci, že socializace je proces výchovy v rámci určité kultury. Během socializace jedinec získává charakteristické vlastnosti této skupiny. Pro imigranty a členy určité minority, kteří byli nejdříve socializováni v rámci tradiční kultury, se hostitelská země stává druhou kulturní identitou. Socializaci do nové kultury mohou vnímat jako nesmírně náročný proces a mohou prožívat bikulturalismus – duální vzorec identifikace. (Tothová, 2010, str. 21)

2 VIETNAMCI V ČESKU

2.1 Základní terminologie

Vietnavec je označení pro všechny obyvatelé Česka s vietnamským původem bez ohledu na státní příslušnost

První generací jsou myšleny migranti, kteří se narodili ve Vietnamu a do Česka popřípadě Československa přišli již jako dospělí nebo adolescenti.

Imigranti **jeden a půlté generace** jsou ti, kteří se sice narodili ve Vietnamu, ale do České republiky přišli ve věku, kdy byli ještě školou povinní. Zde chodili a absolvovali první stupeň základního vzdělání. Tedy imigranti, kterým v době příchodu bylo 5 až 12 let.

Vietnamci z **druhé generace** jsou tací, kteří se narodili imigrantům již v Česku. Popřípadě se k nim můžou počítat i jedinci, kteří se narodili sice ve Vietnamu, ale přišli ve velmi raném věku a stihli projít celé základní vzdělání v Česku. V době příjezdu jim bylo do pěti let věku.

2.2 Historie a důvod migrace

Ve Vietnamu funguje složitý systém konexí, které bez kterých není téměř možné získat jakoukoliv práci, je obtížné si sjednat obchod nebo si půjčit v bance pro založení vlastního podnikání. Prvotní rozhodnutí o migraci do Česka vzniklo kvůli pracovním příležitostem a finanční nespokojenosti rodiny ve Vietnamu. Emigrace jedince bylo kolektivním rozhodnutím celé jeho rodiny, která se složila, aby mu pomohla s vycestováním. Dotyčný měl později v zahraničí zodpovědnost nejen za sebe, ale i za celou rodinu, která kvůli němu přišla o značnou část rozpočtu a byl tak zavázán splácením za jejich nemalý počáteční peněžní vklad. (Freidingerová, 2014, str. 44)

Vzájemné diplomatické styky mezi tehdejší Vietnamskou demokratickou republikou a Československou republikou začaly již od roku 1950a samotná imigrace začala od roku 1956 a o v několika vlnách. Nejprve přicházeli jedinci za studiem, později přicházeli dělníci za prací. Tehdy přicházeli ve velkém kromě Československa také do Sovětského svazu, východního Německa, Polska a Bulharska. Počet se odhadoval přibližně n 244 000 lidí. Pracovali převážně v textilním potravinářském, strojírenském a spotřebním průmyslu, v zemědělství a ve stavebnictví. Stěhování bylo sjednáno mezi vládami

jednotlivých států a měla přísně stanovená pravidla, na které dohlížely obě zúčastněné strany. Podmínky pobytu byly pro většinu lidí velmi podobné. Dočasná pracovní migrace byla sjednaná na 4 až 7 let. Po příchodu absolvovali Vietnamci tříměsíční kurz českého jazyka, řadu zdravotním prohlídek včetně zdravotní karantény, během které měli zakázáno si vařit. Během pobytu museli kromě práce absolvovat ještě pravidelná politická školení, zpravidla v době dovolené. Bydlelo se na ubytovnách určené pro zahraniční pracovníky, kde museli dodržovat přísná pravidla. Jako například včasná večerka a zákaz společného bydlení osob opačného pohlaví.

Výběr dělníků probíhal ve Vietnamu. Podmínkou byl věk od 17 do 25 let, svobodní jedinci a z každé rodiny mohl emigrovat pouze jeden člen rodiny. Tímto bylo v úmyslu zamezit usazení v zahraničí. Mnoho z nich zde však zůstalo a založilo rodiny. Po roce 1989 sem začali proudit Vietnamci ze sousedních zemí – z Německa, Polska, Maďarska a po rozdělení Československa také i ze Slovenska. Původem to byli většinou migranti z vesnic a měst severního Vietnamu (Kutnohorská, 2013, str. 109, Freidingerová, 2014, str. 52)

První snížení počtu Vietnamců nastal mezi roky 1999 a 2000 v důsledku přijetí cizineckého zákona. Další vlna migrace nastala v letech 2007, kdy ve vietnamské komunitě přibýlo přes 10 000 osob, většina z nich byly především opět dělníci, kteří přicházeli jako levná dočasná pracovní síla do českých továren. Druhý pokles nastal v roce 2010, kdy byl úbytek ovlivněn zpřísněním požadavků pro získání pobytu a víza. Omezování vydávání nových povolení ale i prodlužování stávajících povolení k pobytu se odráží na pokračující klesající tendenci a stále trvá. (Freidingerová, 2014, str. 61 – 62)

2.3 Současná situace

V současnosti se v cizině nachází dohromady 3 miliony lidí vietnamského původu, kteří žijí v zahraničí trvale. V největším počtu jsou především ve Spojených státech amerických, kde jich žije 1,5 milionu, dále pak v Austrálii s počtem 300 000 Vietnamců, v Kanadě a Francii je jsou Vietnamci v zastoupení 250 000, dalšími zeměmi s velkým počtem je Kambodža, Malajie, Německo, Thajsko, Rusko, Taiwan, Jižní Korea a po ní Česká republika s počtem 65 000 příslušníků vietnamské národnosti se řadí na třetí místo s největším počtem Vietnamců na celkový počet obyvatel země. Většina Vietnamců v dnešní době žije se svými partnery, potomky a dalšími členy širší rodiny a podíl druhé generace stále narůstá. Každé třetí dítě cizinec je příslušník vietnamské národnosti. Mezi

lety 1995 a 2010 se v Česku narodilo 8 000 vietnamských dětí, které navštěvují české školky a školy, mluví plynule česky a má převážně české přátele. (Freidingerová, 2014, str. 48 – 49)

3 VÍRA A TRADICE

Víra je ve Vietnamu silně zakotvena a má základy již v dávných dějinách. Duchovní a morální složka života většiny Vietnamců je ovlivněna a vedena hned několika učenými, mezi ty nejhlavnější patří konfucianismus, buddhismus, taoismus a kult předků. V menší míře však můžeme nalézt i vyznavače hinduismu, islámu, animismu a také i křesťanství (převážně katolíky). Jedním ze specifických úkazů je i přítomnost malých oltářů v každé vietnamské domácnosti. Můžeme je nalézt i v jejich obchodech, restauracích a v podstatě všude, kde se Vietnamci nějakou dobu zdržují (Studík, 2006, s. 23)

3.1 Konfucianismus

Za vznikem konfucianismu stojí čínský mudrc Čchiou Kchung, který je považován za „krále filozofů“, v dnešní době nejznámější pod mezinárodním jménem Konfucius žijící na přelomu 5. a 6. století př. n. l. V konfucianismu nenalezneme žádné kněze ani sekty, nekonají se obřady a neexistuje zde osobní vztah k bohu. Nemá žádnou náboženskou strukturu a měl by se považovat spíše za myšlenkový směr a jistou filozofii života než za náboženství. (svetova-nabozenstvi.cz)

Hlavním obsahem Konfuciova učení je etika, která se zaměřuje na sladění zájmů jedince, společnosti a státu, stanovuje společenské normy a povinnosti člověka, především poslušnost vůči starším a nadřízeným. Klade tedy důraz na lidské jednání, odpovědnost, rozum a pozitivní postoj ke světu. Modelem pro společenské uspořádání byl v konfucianismu odvěký rodinný patriarchát s jeho vnitřní hierarchií, přenesený jako model pro celou společnost a státní systém. Základem ctnosti je vztah mezi rodiči a potomky. Nejdůležitější je úcta dětí k rodičům a to především syna k otci. Společnost byla brána jako jedna velká rodina s panovníkem jako hlavou země. Veškeré řízení země a lidu stejně jako vztahy ve společnosti podléhalo přísně daným pravidlům, tzv. učením o pěti vztazích - poddaný je podřízen vládci, syn otci, žena muži, mladší staršímu, rovnocenný vztah byl možný pouze mezi přáteli.

Podle Konfucia je nejlepším způsobem nabytí spolehlivého poznání studium historie, neboť od děl velkých předků je možné nejlépe odvodit zásady správného života. Konfucius zcela odmítal nové myšlenky a všechno, co bylo nové, sám za svůj život nepřinesl nic nového. Věřil, že k nápravě všech mravních a společenských nešvarů a

k vyřešení všech problémů zcela postačilo poznání a pochopení prastarých moudrých zásad. (Werner, 2002, str. 314; Tóthová, 2010, s. 49 - 50)

3.2 Buddhismus

Do Vietnamu se rozšířil buddhismus přes Čínu původně z Indie někdy po 1. století n. l. a poměrně rychle se přizpůsobil zdejšímu poměří, přijímal místní obřady, uznával kult předků a další lidové kultury, přebíral mnohé prvky z domácí filozofie a etických koncepcí především z konfucianismu a taoismu. V severním Vietnamu v sobě zahrnuje Buddhismus i prvky místního animismu. Buddhismus je indické náboženství, které je spjato s životem a postavou a vystupováním bájného Buddha, který žil až 80 let (566 – 486 př. n. l.) a stal se zakladatelem nového buddhistického učení. Buddhismus není skutečným náboženstvím nýbrž souborem morálních hodnot, zásad a principů, které mají sloužit lidem jako návod na žití.

Buddha je indický mudrc vlastním jménem Siddharta Gautama. Tradice o něm hovoří jako o synovi panovníka, který si žil životem chráněným před všemi starostmi, dokud mu jednoho dne daly čtyři postupné návštěvy (starce, nemocného, mrtvoly a žebavého mnicha) spatřit bídu lidského osudu. Opustil pak svou rodinu a jako své poslání si zvolil zvítězit nad utrpením. Během rozjímání dospěl do stádia nejvyššího vědomí a stane se „Probuzeným“ neboli Buddhou.

Buddhismus nezná existenci jednoho boha a nepřipouští pojem duše. Základy učení jsou zahrnuty ve „Čtyřech vznešených pravdách“ vyřčených Buddhou:

- Každá existence je bolestná
- Původ lidské bolesti je touha, jíž jsme svázáni se samsárou (neustálým cyklem znovuzrození)
- Zrušení touhy učiníme konec utrpení
- Cesta k vysvobození spočívá v řízení se pravidly mravnosti, meditace, moudrosti a studiem

Osvobozením od samsáry dospěje člověk k nirváně - „zániku“, stavu bdělosti popisovanému jako rozpuštěním vlastního já v nejvyšší realitě. (Ray, Stewart, 2010, str. 53; sveova-náboženství)

3.3 Taoismus

Taoismus je jediným z původních směrů čínské filozofie a jeho vznik se datuje kolem 5. století př. n. l., postupně se z prvotního filozofického učení přetvořil do náboženské podoby. Zakladatelem tohoto směru je Lao-c', který dal dohromady své učení i své myšlenky a vše sepsal do knihy s názvem Ta-te-ťing v překladu Kniha o cestě a ctnosti. Toto poměrně jednoduché náboženství směřuje ke splynutí člověka s přírodou, které zajišťuje dlouhý život až nesmrtelnost. Toto splynutí je dosaženo meditací, cvičením těla i ducha, dietami a vzděláváním.

Cílem taoismu je nastolení harmonie mezi dvěma principy - Jin a Jang. Podle čínské kosmologie jsou Jin a Jang dvě protikladné síly, jež ovládají celý vesmír. Neexistuje absolutní definice těchto dvou principů. Oba termíny představují směry a tendence, jež jsou navzájem v protikladu avšak zároveň se doplňují. Dohromady tvoří komplex dynamické povahy. Jang je jako den, představuje vlastnosti světla, tvrdosti, tělesné práce, rozumu a mužství. Jin zastupuje noc, tmou, měkkost, duševní práce, emoce a ženskost. Taoismus usiluje o rovnováhu, avšak upřednostňuje pasivitu a poddajnost Jin. Snaží se nechávat věci, tak jak jsou. V taoismu není žádoucí vměšovat se do věcí nebo na ně jakkoliv působit, ale ponechává se jejich vlastnímu vývoji, čímž se dosáhne výsledků přirozeně. Princip nekonání nenabádá k nečinnosti ve smyslu lenosti nebo nedostatečnému uvažování, ale spíše nedělat nic, co by protiřečilo přírodě a neztrácet čas marnými snahami. S taoismem je spjata mnoho léčebných praktik jako je například alchymie, akupunktura, akupresura, orientální medicína, nauka o vyvážené stravě a využívání tisíců rostlin. (Werner, 2002, str. 300 -303; svetova-nabozenstvi)

3.4 Kult uctívání předků

Vietnamci odpradávná vyznávají kult předků, jehož historie dosahuje do dávných dob ještě před konfucianismem a buddhismem. který byl založen na víře, že člověk má dvě duše – první fyzická, jež se po smrti rozpadne a druhou je duše duchovní, která žije nadále i po smrti duše fyzické. Věří se, že duše zemřelých se vrací na náš svět a ovlivňují osudy žijících lidí ať už v dobrém nebo ve zlém. Duším, kterým se nedostalo správného pohřbu a náležitého uctění, bloudí po světě, mstí se a škodí všem pozůstalým. Rozzlobit nebo nedopřát klidu zemřelým duším by bylo nejen velmi ostudné, ale velice nepříjemné až

dokonce nebezpečné. Je proto velmi důležité, aby byl každému zajištěn řádný pohřeb a následné dodržování všech rituálů spojených s uctíváním předků.

Mezi duše předků se neřadí pouze duše zemřelých rodičů a prarodičů, ale i duše všech zemřelých příbuzných i těch vzdálených až k duším původních zakladatelů rodu. Nejuctívanější jsou však duše zemřelých rodičů, kteří jsou považováni za ochránce rodinného štěstí. Potomci pro ně nechávají v domě postavit speciální oltář, někteří postaví dokonce i menší chrám. Takový oltář či chrám je uložen na vybraném místě v domě, většinou na levé straně od vchodu do místnosti nebo také naproti vchodu do domu. Na oltář se předkům dává miska syrové rýže, voda v poháru, která se pravidelně vyměňuje a zapalují se vonné tyčinky. Na slavnostní příležitosti se kromě přátel a známých zvou i předci, aby se i oni mohli zúčastnit rodinných oslav, mezi které patří zasnuby, narození nového člena rodiny, svatba a především výročí úmrtí předka. Toto výročí odchodu duše zemřelého předka je pro Vietnamce významným dnem, jenž je srovnatelný s evropskou oslavou narozenin. Při těchto slavnostních dnech se rodina nejdříve pomodlí k Buddhovi aby ho poprosili o svolení pozvat duše předků, zapálí se vonné tyčinky, pomodlí se k duším zemřelých a na oltář položí oblíbené jídlo a pití zemřelého předka. Kromě jídla se předkům předkládají a pálí falešné peníze a papírové oblečení, aby duši zemřelého na onom světě nic nechybělo. (Pechová, 2003;)

3.5 Národní mentalita

Pro Vietnamce je nesmírně důležitý respekt ostatních a dobrá pověst rodiny. Lidé v celé Asii velmi dbají na svou prestiž a ve Vietnamu to platí dvojnásob. Od každé rodiny, dokonce i od té nejchudší se očekává, že uspořádají drahou svatbu a velkou svatební hostinu, aby zachovali svou tvář. Takováto svatba může mít ničující dopad na rodinný rozpočet a mnohdy se kvůli svatbě zadluží celá rodina, avšak stále raději upřednostní zadlužení než ztrátu prestiže. (Ray, Stewart, 2010, str. 48)

Vietnamci považují bledou pleť za symbol krásy. Za slunečných dnů kráčí ženy venku se slunečníkem a nosí oděv s dlouhými rukávy i v neúnosných tropických teplotách, aby se neopálily. V lékárnách a obchodech lákají ženy k nákupu drahých kosmetických přípravků hlásající zaručené bělící účinky. Řekne-li se vietnamské ženě, že je bledá, skládá se jí kompliment. Pokud se však upozorní na její „krásné opálení“, dopustilo by se tím vážné urážky. (Ray, Stewart, 2010, str. 57)

4 PŘÍSTUP KE ZDRAVÍ

Pro Vietnamce je zdraví nejvyšší hodnotou a náležitě o něj pečují. Příslušníci vietnamské národnosti žijící na území České republiky chovají respekt k českým lékařským autoritám a ve prospěch svého zdraví neodmítají žádné vyšetření ani léčebný výkon (Tóthová, 2010, s. 60)

4.1 Tradiční čínská medicína

Tradiční čínská medicína je souborem lidského vědění ve vztahu k lidskému zdraví. Toto vědění je výsledkem mnohatisícileté historie detailně propracovaných a nashromážděných poznatků a zkušeností tisíce lékařů - terapeutů. Tradiční čínská medicína je oborem a oblastí, která prakticky nebyla dotčena civilizací a technickým pokrokem. V dnešní době přitahuje celosvětovou pozornost odborné i laické veřejnosti. Žádná jiná medicína na světě nemá tak dlouholetou tradici, neotestovala tak velký vzorek populace a nezkoumala člověka ke vztahu k přírodě, není tedy ničím mystickým ani se nejedná o žádné šarlatánství. Po celou dobu od samotných počátků až dodnes si zachovala svoji čistotu, jasné formulace a jednoduché vyšetřovací postupy. K principům tradiční čínské medicíny patří holistický přístup, uvědomuje si propojenost lidského organismu, jeho vnitřních vazeb a vzájemného ovlivňování jednotlivých orgánů. Dalším principem je propojenost člověka s přírodou, člověk je součástí přírody a podléhá jejím zákonitostem (příkladem je vliv ročních období na onemocnění jednotlivých orgánů. Třetím principem je kauzální přístup, ve kterém se hledá léčba příčiny „kořene“ nemoci a neodstraňují se pouze příznaky. Komplexní léčba zahrnuje několik terapeutických postupů vždy individuálně podle potřeb jedince. V léčebných postupech převládá fytoterapie (bylinná léčba), ostatními metodami jsou akupresura (stlačování specifických bodů), akupunktura (nabodávání jehel do specifických bodů), moxování (požehování), baňkování, atd., jsou to metody již doplňující k bylinné terapii. (Tóthová, 2010, str. 61 – 62)

4.2 Životní styl

Životní styl je složen s mnoha prvků, složek a aspektů, je ovlivňováno řadou faktorů. Tvoří ho činnosti, vztahy a praktiky charakteristickými pro určitého jedince v jeho každodenním životě. Život Vietnamců se tradičně točí kolem rodiny, která je velmi široká a patří do ní i bratřenci a sestřenice druhého a třetího kolene. Evropané si už v tomto případě ani neuvědomují, že takové příbuzné vůbec mají. Celá tato širší rodina se schází

v těžkých dobách, ale i v radostných událostech a oslavách společně slaví svátky a úspěchy, truchlí pro zemřelé. Rodina je zdrojem síly a podpory pro starší generace, pro mladé jsou to spíše přátelé nebo se upínají na partnera. Kvůli tradičnímu společnému životu velkého množství členů rodiny pod jednou střechou, mají Vietnamci obvykle jinou představu o soukromí, osobního a životního prostoru než Češi.

Důležitou roli v životě Vietnamců zastupuje i geomancie známé také pod názvem feng šui (feng šuej) což je tradiční učení zabývající se životem člověka v harmonii s prostředím kolem nás. Podle feng šuej se organizují stavby, orientují domy, přizpůsobují hrobky a pagody pro umožnění proudění energie zvané čchi. Velký důraz je kladen na umístění hrobů, tělo musí být po smrti uloženo tak, aby duše zemřelého mohla spojit se všehomírem, zatímco pozemské tělo by mělo mít volný přístup k hlíně a prachu, ze kterého vzešlo a v němž se opět obrátí. (Ray, Stewart, 2010, str. 49)

Ve Vietnamu je velký rozdíl mezi venkovským a městským obyvatelstvem téměř ve všech ohledech. Hlavní problém je s nedostatečnou stravou, na venkově trpí obyvatelé na podvýživu z nedostatečné skladby potravy, chybí jim především bílkoviny živočišného původu. V současnosti ve Vietnamu naštěstí existuje již řada intervenčních programů, jejichž cílem je zlepšení nutričního stavu venkovské populace. (Tóthová, 2010, str. 83 - 84)

4.3 Výživa a stravování

Vietnamská kuchyně se vyznačuje svou rozmanitostí a pestrostí a také se regionálně liší, svou skladbou má velmi blízko ke kuchyni čínské, avšak má svá specifika. Jedním z podstatných rozdílů je, že vietnamská kuchyně pracuje s čerstvou nevařenou zeleninou a dalším důležitým prvkem je užívání čerstvých jako koření, které dodává pokrmům nenapodobitelnou chuť.

Do základních surovin patří rýže a nudle, které se běžně konzumuje bez rozdílu jako snídaně, oběd i večeře. S rýží se nepracuje jen jako s přílohou, ale vyrábí se z ní i těstoviny, rýžový papír, palačinky, rýžový ocet, rýžový škrob nebo rýžový alkohol. Vietnamci jedí rýži každý den nejméně jako jedno jídlo. Rýže je tak esenciální složkou stravy, že Vietnamci říkají „an com“ (což znamená „dáme si rýži“) a používají to jako synonymum pro veškeré jídlo. Tradičním nudlovým pokrmem je polévka Pho, jež je vařená hodiny z kvalitního a hustého kuřecího nebo hovězího vývaru, velké dávky čerstvých rýžových nudlí, masa, množství různého koření (zázvor, babdyán, pepř ...) a velkou dávkou zeleniny a bylinek. Nezbytnou potravinou jsou již zmíněné čerstvé bylinky,

kterými v jídle opravdu nešetří. Mezi ty nejčastější patří koriandr, máta, bazalka, pepř aj. Kromě rýže se ve Vietnamu pěstuje mnoho druhů ovoce a zeleniny. Ovoce a zeleninu konzumují Vietnamci především syrové a jelikož jsou k dispozici po celý rok, není třeba nic mrazit, či konzervovat a skladovat.

Většina Vietnamců žijících v České republice se stravuje pravidelně podle požadavků správné zdravé výživy. Vietnamci upřednostňují maso a zeleninu před moučnými pokrmy, denně konzumují rýži a vitaminy přijímají především ve formě čerstvého ovoce. (Ray, Stewart, 2010, str. 65; Tóthová, 2010, str. 85 - 87)

5 RODINA A VZTAHY

Na mezilidské vztahy ve Vietnamu měl jak v rámci rodiny, tak i celé společnosti odedávna významný vliv společenský a morální systém zvaný konfucianismus, jehož etická pravidla pronikla do všech vrstev obyvatelstva, ovlivňuje vietnamské zvyky, způsoby a chování. Konfucianismus se podepsal na struktuře veškerých společenských vztahů i vztahů v rámci rodiny. Vztah mezi rodiči a dětmi je považován za zcela primární, neboť se od něj odvozovalo veškeré další jednání jedince. Předpokladem bylo, že pokud se potomek chová ke svým rodičům zdvořile a s úctou, bude se tak chovat i k ostatním lidem, a ve společnosti tudíž bude vládnout pořádek. (Nováková, 2005)

5.1 Rodina

Ve Vietnamu tvoří rodina nejdůležitější jednotku společnosti a její pojetí je velmi široké. Na rozdíl od v západních zemí zahrnuje nejen rodiče a děti, ale i všechny prarodiče a veškeré vzdálenější příbuzenstvo. (V jedné domácnosti tedy standardně žije několik generací, jež se o sebe navzájem starají a hlavní slovo mají vždy nejstarší členové. (Tóthová, 2010, str.109; Tran, 2015)

Základním rysem v rodinných vztazích bylo již zmiňované zdvořilé a uctivé chování. V minulosti v rodinách silně ovlivněných konfucianismem nesměly děti vstoupit do místnosti rodičů bez vyzvání či výslovného povolení. Dokonce nesměly hovořit první pokud k tomu nebyly vyzvány. O rodičích musely děti mluvit vždy jen v dobrém, a to v jejich přítomnosti, nepřítomnosti i po jejich smrti. Všichni potomci jsou povinni chránit dobré jméno svých rodičů a svým jednáním nesmí zostudit své rodiče ani sebe samé. (Nováková, 2005)

V tradiční vietnamské rodině vládne patriarchát. Hlavou rodiny je nejstarší rodinný příslušník mužského pohlaví, který rozhoduje o dění v rodině a má největší vliv na všechny ostatní členy. Takový otec má za úkol postarat se nejen o manželku a děti ale zároveň i rodiče. Taktéž má povinnost pokračovat v dodržování závazků vůči předkům. Žena nemá taková práva a privilegia jako muž. Po uzavření manželství žena opouští svůj domov, aby se nastěhovala do rodiny muže. Její povinností je postarat se o domácnost a rodiče manžela.

Plánování rodiny je příslušníky vietnamské minority uznáváno. Převážná část z nich považuje počet dvou dětí za ideální. Nejčastější antikoncepční metodou je pro většinu

prezervativ, méně časté je pak užívání hormonální antikoncepce, nitroděložních tělísek a jiných metod. Umělé přerušování těhotenství neuznávají jako metodu plánovaného rodičovství, naopak na interrupci nahlíží jako na selhání metod plánovaného rodičovství. Vlivem Buddhismu Vietnamci považují plod za živou bytost již od momentu koncepce, tudíž je umělé ukončení těhotenství bráno jako vražda. (Bodo, 1999, str. 695; Tóthová, 2010, str. 109-112)

5.2 Těhotenství

K těhotenství přistupují vietnamské ženy velmi zodpovědně, dbají především na přiměřený ale dostatečný odpočinek a zdravou výživu – v jídelníčku těhotné vietnamské ženy musí být vždy dostatek masa, vajec a vitaminů. Avšak nepodporují přejídání, aby zamezili příliš velkému plodu, který by později komplikoval porod. Nedoporučuje se požívání všeho „horkého“ jako je například alkohol, kofein, nezralé ovoce, červené maso, kořeněné jídlo, česnek, zázvor a červené papričky nebo naopak „studeného“ jako je zmrzlina, ledové nápoje, banány, či pomeranče, neboť věří, že tyto potraviny a nápoje způsobují nerovnováhu a narušují tak tělo těhotné ženy. Do „bezpečných“ potravin řadí drůbež, ryby, vepřové, většinu zralého ovoce a zeleniny, suchou rýži, čerstvé kuřecí vejce, ženšen a různé bylinné čaje na podporu těhotenství, zdraví ženy a usnadnění porodu.

Dle vietnamských tradic by těhotná žena neměla sedět nebo ležet po delší dobu, naopak by měla být fyzicky aktivní až do termínu porodu a někdy dokonce až do pokročilejších fází samotného porodu, protože jsou Vietnamci přesvědčeni, že neaktivita ženy během těhotenství by po narození způsobila lenost dítěte a dále tím chtějí předejít i přílišnému růstu plodu. Natahování se pro vysoko položené předměty a celkově zvedání rukou nad úroveň hlavy není těhotným ženám doporučováno ze strachu, aby nedošlo k předčasnému porodu. Pohlavní styk během těhotenství nebývá příliš podporován, neboť se věří, že by mohl způsobit onemocnění dýchacího ústrojí nebo mentální či fyzické deformace dítěte. Dalším zákazem v těhotenství je používání kosmetických přípravků. Těhotné ženy by se neměly účastnit pohřbů ani svateb.

Mateřská dovolená ve Vietnamu trvá oproti Česku pouze šest měsíců, přičemž začíná již dva měsíce před očekávaným termínem porodu a pokračuje po dobu čtyř měsíců po porodu. (Velemínský, 2015, str. 27; Bodo, 1999, str. 695)

Většina vietnamských žen přistupuje k těhotenské péči odlišně v závislosti na místě odkud pochází. Zatímco Vietnamky z města se chovají v tomto ohledu podobně jako

evropské ženy, zatímco vietnamské ženy z venkova preventivní prohlídky aktivně nevyhledávají ani nevyužívají pokud jejich důležitost nezdůrazní lékař nebo sestra, neboť v minulosti na venkově nebyla prenatální péče dostupná a nebylo zvykem, aby o těhotné pečoval zdravotník. Běžné obtíže se tehdy řešily a v dnešní době na venkově stále řeší pomocí tradičních postupů čínské medicíny. V současné době vietnamská vláda doporučuje ženám podstoupit během celého těhotenství tři prenatální prohlídky, které nejsou povinné platit a jsou poskytovány většinou komunitními zdravotními zařízeními. Těhotenství je věnováno mnoho pozornosti, o těhotnou ženu se stará celá rodina. V případných problematických situacích nerozhoduje žena sama, ale veškeré problémy ohledně těhotenství a porodu se řeší s manželem i celou rodinou, neboť těhotenství a narození dítěte je záležitostí celé rodiny. Při narození je dítě považováno za rok staré (Velemínský, 2015, str. 27 – 29; Tóthová, 2010, str. 113 - 114)

5.3 Porod

Při porodu se většina vietnamských žen se snaží se zdravotním personálem spolupracovat, neboť je pro ní autoritou, která se má poslechnout. Dle vietnamských tradic není otcí dítěte dovoleno být přítomen u samotného porodu. V dnešní moderní době je však ve vyspělých zemích trend opačný. Vždy je proto vhodné se zeptat rodičky, zda si přeje mít manžela u porodu a popřípadě se domluvit s oběma partnery na společném řešení. První pláč dítěte je důkazem, že má dítě duši. Přesný rok, měsíc, den a hodina narození má pro Vietnamce velký horoskopický význam a věří se, že předurčuje budoucnost dítěte. Je důležité, aby byla rodička informována o všech možných zákrocích při porodu i navzdory jazykové bariéře. Mnohdy se ženy jeví, že nerozumí, avšak mají pouze potíže s vyjádřením, ale hlavní myšlenku a informaci pochytí a rozumí. V Česku se vietnamské minority snaží přizpůsobit majoritní společnosti a neliší se ve svých v požadavcích od většiny Čechů. Pro porod doma s přítomností porodní asistentky nebo porodníka je jen velmi malá část Vietnamců žijících v Česku, většina z nich uznává pouze porod v nemocnici. Většina mladých vietnamských partnerů si přeje být u porodu svých žen. (Bodo, 1999, str. 696; Tóthová, 2010, str. 115)

5.4 Poporodní období

Vietnamci věří, že během porodu a po něm je ženské tělo „obnaženo“ přírodním živlům. Po porodu se může stát, že si žena začne shánět vatové špunty do uší, aby chránila hlavu před „profouknutí větrem“. Po porodu dítěte je ženské tělo v takzvaném „studeném

stádiu“ a usiluje se mnoha prostředky o zahřátí těla Matce se dá pít zázvorový čaj a teplé jídlo okořeněné černým pepřem. Dále také vybraným zralým sladkým ovocem a zeleninou, aby se předešlo zácpám. Dříve se na venkově tradičně zapalovalo menší uhlíkového ohniště a umisťovalo se pod postel novopečené matky. Místní to nazývali „napařování matky“. Provádělo se to kvůli víře, že zvyšováním tělesné teploty matky je nápomocné ke zničení infekce organismu v dobách, kdy nebyly známé antibiotické přípravky. V dnešní době je možným pozůstatkem tradice nahřívání dečka nebo podložka.

Vietnamské ženy mají všechny tradičně velký zájem kojit své novorozence a kvůli hojné tvorbě mléka se matky snaží požívat hodně teplých jídel a nápojů. Kvůli dlouhodobým hladomorům ve vietnamské historii je pro Vietnamce vykrmené dítě po porodu znakem zdravého dítěte a především starší matky mají stále tendence překrmit své ratolesti.

Po porodu se ve Vietnamu o dítě a matku starala místní zdravotnice, která pravidelně docházela až do jejich obydlí. Ošetřovala dítěti pupečnickový pahýl a u matky podporovala hojení porodních poranění s použitím alkoholového a bylinkového roztoku. Voda se po porodu nesměla používat na mytí poraněných oblastí. Matce pomáhala s omytím zpočátku pouze houbou, neboť nebylo dovolena koupel ani sprchování. Mytí vlasů bylo zakázáno do doby, než bude se bude žena opět aktivně starat o domácnost, což mohlo někdy trvat až celý měsíc. (Bodo, 1999, str. 696)

Po měsíci života dítěte se tradičně uspořádá velká oslava zvaná, „*Ngày Đầy Tháng*“. Pro dívky se počítá měsíc ve chvíli dovršení 28. dne po porodu a u chlapců až 29. den, od chlapců se očekává, že jsou v poporodní adaptaci slabší než dívky. Do té doby nesměl nikdo kromě nejbližší rodiny navštěvovat matku a dítě, aby se předešlo možnému přenosu infekce na matku a především dítě. Oslava prvního měsíce je tedy takové první představení dítěte světu a při této příležitosti příležitosti by se mělo dítěti dávat jméno. Důvod oslav vznikl v minulosti, kdy byla vysoká novorozenecká úmrtnost a přežití prvního měsíce byl již důvod k oslavám. (Chaplin, 2015; Rouvray, 2015)

5.5 Ženy ve Vietnamu

Podobně jako je tomu v mnoha asijských zemích měla žena ve Vietnamu těžký život. Vykonyvala mnoho těžké práce, ale přitom neměla skoro o ničem rozhodovat. Vietnamské ženy si vedly dobře i jako partyzánky v americké válce. Po skončení války byly sice za svou činnost pochváleny a oslavovány, avšak většinu míst ve vládě obsadili muži. Na

venkově zastávají opravdu těžké fyzické práce, například na kamenných stavbách nebo nošení těžkých nákladů.

V dnešní době je ve Vietnamu opět zavedena politika dvou dětí na rodinu a to především ve městech. Díky tomu jsou ženy nezávislejší a mohou zakládat rodiny až po dostudování. Na vysokých školách tvoří ženy téměř polovinu všech vysokoškolských studentů, málokdy se však setkají se stejnou příležitostí uplatnit své vzdělání v praxi jako muži. (Ray, Stewart, 2010, str. 57)

PRAKTICKÁ ČÁST

6 FORMULACE ROBLÉMU

Již uplynulo několik desítek let od dob diplomatických styků mezi Vietnamem a tehdejší Československou republikou, kam začali v polovině minulého století na základě mezinárodních dohod imigrovat mladí lidé z Vietnamu. V současné době žije na území České republiky více než 50 000 příslušníků vietnamské národnosti a řadí se tímto ke třetí nejpočetnější cizineckou skupinou v Česku. Mnozí přistěhovalci zde zůstali, založili rodinu a nyní vychovávají již třetí generaci. Na základě této skutečnosti předpokládám, že existuje nějaké procento vietnamských žen, jež vyrůstaly pod vlivem české kultury a již zde přivedly na svět děti, které budou též vychovat v českém prostředí. Přesto se o vietnamské minoritě stále mluví jako o velmi uzavřené skupině. Tímto si kladu otázku: Jak vnímají vietnamské ženy těhotenství, mateřství a jak přistupují k výchově dětí v českém prostředí?

7 CÍL CÝZKUMU

Prozkoumat kulturní specifika, které mají vliv na prožívání těhotenství a mateřství žen vietnamské národnosti.

7.1 Dílčí cíle

1. Prozkoumat, jak vnímají vietnamské ženy průběh těhotenství
2. Objasnit kulturní odlišnosti a specifika
3. Zjistit, jak Vietnamky přistupují k výchově svých dětí ve dvou kulturách
4. Zjistit, zda jsou vietnamské ženy spokojené s péčí porodních asistentek.

7.2 Operacionalizace pojmů

Odlišnou kulturou je v tomto výzkumu míněna kultura vietnamská

8 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

1. Jak prožívají Vietnamské ženy průběh těhotenství?
2. Jaké jsou tradiční rituály a zvyky ve spojitosti s těhotenstvím, šestineděním a mateřstvím ve vietnamské kultuře?
3. Jak se ženy vypořádávají s výchovou dětí v prostředí, kde se střetávají dvě zcela odlišné kultury?

4. Jsou vietnamské ženy spokojené s péčí porodních asistentek v České republice?

9 DRUH VÝZKUMU A VÝBĚR METODIKY

Pro praktickou část práce byl vybrán kvalitativní výzkum, který umožňuje detailněji přiblížit a porozumět určitému problému či jevu. Snahou kvalitativního výzkumu je vytvoření uceleného pohledu na zkoumanou problematiku.

9.1 Metoda

Ke sběru informací jsem si vybrala metodu detailního popisu a intenzivního studia dvou konkrétních případů (případové studie) za účelem získání podrobnějších poznatků z oblasti daného tématu.

9.2 Výběr případu

Výběr respondentek byl vzhledem k povaze problematiky mé práce záměrný. Cíleně jsem vyhledávala respondentky splňující následující podmínky: ženy vietnamské národnosti, která docházela do prenatální poradny v době svého těhotenství, má nejméně jednu zkušenost s porodem v českém zdravotním zařízení a dlouhodobě žije na území České republiky. Dále je respondentka dostatečně informována a souhlasí s poskytnutím rozhovoru.

9.3 Způsob získávání informací

Informace do výzkumu byly získávány pomocí polostrukturovaného rozhovoru, který umožňuje podrobné a komplexní zkoumání dané problematiky. Předem připravené otevřené otázky jsem pokládala dle vhodnosti situace pro zajištění plynulosti rozhovoru. Vzhledem k charakteru zkoumaného tématu jsem se vždy snažila zajistit komfortní prostředí a vést celý rozhovor přirozeným a nenásilným způsobem. Před zahájením obou rozhovorů souhlasily obě respondentky s nahráním a využitím sebraných dat do výzkumu, také byly ujistěny o zachování anonymity. Informovaný souhlas byl zaslán a podepsán elektronicky. Dále jsou obeznámeny se skutečností, že jejich účast ve výzkumu je dobrovolná a na nepohodlné dotazy nejsou povinné odpovídat.

Při rozhovoru uplatňuji i metodu pozorování, při němž sleduji respondentku po celou dobu naší konverzace.

Zvuková verze celého rozhovoru je nahrávána na záznamové zařízení.

10 ORGANIZACE VÝZKUMU

Pro praktickou část své práce jsem vybrala dvě mladé vietnamské ženy splňující všechny požadované podmínky. S první respondentkou jsem se neznala, ale ochotně souhlasila s poskytnutím rozhovoru a s druhou respondentkou se znám z dětských let. Obě jsem kontaktovala přes sociální sítě, později jsem s nimi komunikovala přes textové zprávy a samotný rozhovor byl uskutečněn pomocí videohovoru přes FaceTime z pohodlní domácího prostředí obou respondentek. Pokládám předem připravené otázky vztahující se k tématu, kterými se snažím usměrňovat a vést rozhovory. Otázky k rozhovoru mám rozříděné do čtyř oblastí – první sestavou otázek získávám základní informace o respondentkách, v druhé se zajímám o prožívání těhotenství a vliv komunity na jejich těhotenství, ve třetí části

11 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ

Rozhovor č. 1 – paní Anna

Paní Anna se narodila v Německu, kde žila jen do svých 3 let, poté se s rodinou odstěhovala do severních Čech a tam bydlí dodnes. Přestože se paní Anna zdržuje v České republice 20 let a řadí se tak již do druhé generace Vietnamců, jejím upřednostňovaným jazykem je stále vietnamština. S českým jazykem však nemá sebemenší potíže.

Na začátek bych se chtěla zeptat na pár základních informací. Kolik je vám let? Jste zdravá a s ničím se neléčíte?

Je mi 23 let a co já vím, tak mi snad nic není.

Co jste studovala a jaké máte zaměstnání?

Vystudovala jsem Univerzitu Jana Amose Komenského, obor sociální a mediální studia. No a do zaměstnání jsem po škole nešla, protože když jsem dostudovala, tak jsem byla už v osmém měsíci. Malá se narodila na konci května a teď je jí devět měsíců. No a teď jsem na mateřské. Zaměstnání vysloveně nemám, ale plánuji rodinnou restauraci. Za chvíli bude vše hotové a budeme brzy otevírat. No a vlastně bokem občas ještě dělám nějaké překlady na celnici a jezdím kvůli tomu jednou za týden do Prahy.

Jste vdaná/svobodná? S kým žijete v jedné domácnosti?

Hm jsem svobodná. Teda u mě je to trochu komplikovanější, ale oficiálně jsem papírově svobodná.

Žiju s rodiči. Zatím nemám potřebu odcházet jinam, kde bych byla sama, když tady mám rodinu, která mi pomáhá. Vždy když si potřebuju jít něco vyřídit nebo si chci zajít na horolezeckou stěnu, tak mi malou pohlídná rodina a není to problém. Nedokážu si představit, že bych bez rodiny třeba sháněla hlídání nebo tahala malou všude s sebou. Na spoustu míst jí s sebou ani brát nemůžu.

Jací lidé z komunity se ve vašem životě vyskytují? Jak velký vliv mají na váš život?

Tak asi přátelé rodičů, ale nepřijde mi, že by měli nějaký velký vliv na můj život. Přišlo mi to normální. Je možné, že tam nějaký vliv je, ale já si toho nijak zvlášť nevšímám a prostě si žiju svůj život po svém.

Máte nějaké vlastní rituály?

Rituály? No teď tak úplně nevím, jestli se to tak dá brát, ale lezu po stěně ... myslím tím jako sport. Lezu po horolezecké stěně. (smích)

Mám jednoho velmi sportovně založeného kamaráda a ten mě do toho zasvětil. No a mě to začalo bavit, tak od té doby tam chodím jednou týdně.

Přejdu nyní k trochu osobnějším otázkám. Jaký máte vztah se svou matkou?

Hm ... normální. Řekla bych, že je náš vztah v pohodě. Když potřebuju pomo, tak tu vždycky je. Třeba mi pomáhá hodně s malou, hlídá jí když spotřebuju někam jít

Jak vnímáte svoje ženství?

No (chvíli přemýšlí) To nevím ty jo! (smích) Je fakt, že někdy bych chtěla být spíš chlap. (smích) Ale jako jsem v pohodě. Nevnímám to nijak negativně, že jsem žena.

Jak se stavíte k tématu menstruace? Jaký máte vztah k menstruaci?

Tak je to přirozená věc a přijde mi to normální. Pro mě to není nic až tak hrozného, protože já při tom netrpím na žádné bolesti zad ani břicha, takže to vnímám a snáším vážně

v pohodě. Vím, že většina ženských to mají daleko horší, takže oproti některým mam fakt štěstí v tomhle. Jsem docela šťastná žena. (smích)

Ted' se už dostávám k tématu těhotenství. Jak jste se cítila, když jste zjistila, že jste těhotná?

Měla jsem radost. Protože to bylo plánovaný a já byla ráda, že to vyšlo.

Co jste cítila když jste těhotenství oznamovala svému partnerovi? Svě rodině? Jak reagovali a jak tu zprávu přijali?

On byl z toho taky nadšený. Byli jsme oba rádi.

Takže říkáte, že to bylo plánované. Vy jste to spolu plánovali úmyslně takhle do průběhu až na závěr vašeho studia?

Můj přítel totiž žije ve Vietnamu. Já jsem tehdy zrovna letěla na léto do Vietnamu a tam jsme se s přítelem dohodli, že pokud to vyjde, tak se vezmeme a pokud ne, tak se o to pokusíme nova až další rok.

Když vám to tedy vyšlo, tak jste se vzali?

No brali jsme se ve Vietnamu, ale tady to v papírech oficiálně nemám.

Takže partner byl nadšený. A jak to těhotenství přijala Vše rodina?

Rodiče už moc ne. (smích) Ti zas tak nadšení nebyli. Ale jenom protože museli letět za mnou do Vietnamu kvůli té mojí svatbě. Takže spíše to načasování, ale to samotné těhotenství jim nevadilo.

Když je přítel Vietnamu, chystá se přiletět sem do Česka? Jak to máte naplánované do budoucna?

Přítel má totiž rozdělanou práci ve Vietnamu, tak tu nemůže být trvale, ale občas sem za námi přiletí. Ted' tu zrovna byl před dvěma měsíci a já zase poletím do Vietnamu v létě.

Jak jste vnímala dítě vy?

Tak já jsem malou chtěla mít a plánovala jsem jí, takže jsem se na ní moc těšila.

Jak jste prožívala průběh svého těhotenství?

Ze začátku to bylo hrozné, protože jsem trpěla na ty ranní nevolnosti, ale pak už to bylo celkem v pohodě. Já jsem půlku těhotenství prožila ve Vietnamu a tu druhou půlku tady, protože jsem chtěla aby se malá narodila v Čechách.

Mělo to vietnamské prostředí nějak vliv na prožívání vašeho těhotenství? Byl v tom nějaký rozdíl tam a tady v Česku?

Tam to bylo docela ... Já nevím jak to popsat, ale měla jsem takový vnitřní pocit, že chtěli víc toho kluka. A když se nepovedlo, tak se k tomu nikdo nevyjadřoval. Nikdo mi teda nic neříkal, ale cítila jsem to tak. Tady už to pak bylo v pohodě. Moje rodina to moc neřešila.

Jak jste vnímala tělesné změny během těhotenství a jak jste se s nimi vypořádávala?

Upřímně jsem moc změn nepocítila. Nebo rozhodně ne nic tak markantního. Kromě toho období zezачátku, kdy jsem měla ty ranní nevolnosti, tak jsem něco zhubla, ale pak jsem byla zas hned v pohodě ani na mě nebylo nic moc poznat. Bříško mi narostlo docela pozdě, bylo vidět až v sedmém měsíci.

Jaké jste měla potřeby? Vznikaly během vašeho těhotenství nějaké nové potřeby?

Přišlo mi, že jsem byla furt unavená a potřebovala jsem hodně spát.

Co jste očekávala od partnera?

Já jsem od něho nic zvláštního neočekávala. Občas mi třeba šel koupit jídlo, na které jsem měla chuť, ale jinak jsem od něho nic moc nepotřebovala.

Jak je v komunitě vnímáno těhotenství?

To nevím, jak to vnímali. Doufám, že dobře. (smích) Nepocítovala jsem žádnou negativitu.

Prováděla jste nějaké rituály? Máte nějaké tradice a zvyky spojené s těhotenstvím?

Rituály jsem neměla žádné. Chtěla jsem sportovat, ale bála jsem se o malou. Protože jsem prý měla ze začátku nejspíš rizikovější těhotenství. Nejsem si už moc jistá kvůli čemu to bylo, moc jsem tomu nerozuměla, ale chodila jsem docela často každý týden na nějaký injekce, abych to těhotenství udržela.

Tradiční zvyky v těhotenství určitě nějaké jsou, ale nikdo mě do nich nenutil ani mi o nich moc neříkali, takže jsem to moc neřešila. Hlavně jak jsem z města, kde už je to modernější, tak si myslím, že tam už to řeší málokdo. To asi spíš holky z venkova budou dbát víc na tradice a zvyky.

Jaký jste dodržovala životní styl během těhotenství? Zařadila jste kvůli těhotenství do jídelníčku nějakou specifickou stravu?

Co se týče jídla, tak ze začátku jsem nemohla jíst horkou rýži a maso. Pamatuju si, že alespoň tři měsíce jsem nejedla maso.

Kvůli čemu jste nemohla jíst maso? Z vlastního pocitu?

Ano z vlastního pocitu. Nemohla jsem maso vůbec ani cítit. Nejspíš to byla nějaká zesílená těhotenská nechuť. Dokonce jsem ze začátku zhubla až 6kg, ale později se to zase srovnalo.

Nezkoušela jste nějaké bylinky? Nedoporučoval vám někdo? Třeba Maminka, babička nebo kamarádky?

Ne nikdo mi nic nedoporučoval a já jsem to ani moc neřešila.

Docházela jste na nějaké předporodní kurzy? Přípravovala jste se nějak na porod?

Původně jsem chtěla, když jsem přiletěla do Česka, ale pak jsem nakonec nešla. Nenašla jsem si na to čas. Občas jsem si něco vyhledala, ale takové jen ty základní informace, ale také jsem to moc nehrotila.

Jaký jste měla názor a vztah k porodní asistentce při kontrolách v ambulanci? Vyhovoval vám její přístup?

Kontroly v ambulanci jakože u mého gynekologa? ... Bylo to normální. Sestřička mi přišla v pohodě.

A byla jste spokojená s její péčí? Co byste od ní očekávala?

Popravdě jsem vůbec nevěděla co čekat. Protože to bylo moje první těhotenství, tak jsem neměla žádné očekávání ani jsem nevěděla, jak by se mi měla správně věnovala. Nedělala nic, co by mi vysloveně vadilo ani jsem nebyla ničím unešená. Přišlo mi, že prostě jen dělá svojí práci a víc jsem od ní nepotřebovala, takže já bych řekla, že jsem byla vcelku

spokojená. Připadalo mi to dostačující. Určitě je tu lepší péče než ve Vietnamu, tam toho moc neřeší. Tady všechno kontrolují více.

Mohla byste stručně popsat průběh porodu.

První bolesti začaly v devět večer a trvalo to celou noc. V pět ráno jsme jeli do nemocnice, tam jsem zase hodinu ležela přivázaná na tom přístroji jak měří ... teď už ani nevím, co to bylo ... no ty intenzivní bolesti začaly kolem osmé ráno a pak až v poledne jsem porodila malou. Rodila jsem v Praze v Krči.

Říkala jste, že partner je dlouhodobě ve Vietnamu, takže předpokládám, že u porodu nebyl přítomen. Měla jste jako doprovod někoho jiného?

Byla tam se mnou moje kamarádka.

Vaše maminka u porodu být nechtěla?

Ten den to bylo takové komplikovanější, protože když jsem zrovna rodila, tak můj bratranec měl zásnuby (smích), takže nemohla být u toho no. Ale abych pravdu řekla, tak já bych tedy mamku u porodu mít ani nechtěla. Takhle když jsem to řekla, tak to vyznělo špatně. Ne že bych nechtěla mamku u porodu, protože bych se bála, aby mi do toho nemluvila nebo že by mě znervózňovala ... spíše by mi to přišlo takové ... asi by to bylo divné. Když rodila mě, tak aby teď viděla ještě mě rodit.

(Pozn.: zásnubní oslava je dlouhodobě plánovaná slavnostní událost srovnatelná se svatbou).

Jaké vám přišlo jednání porodní asistentky a lékaře? Jaké chování byste od nich očekávala?

Porodní asistentky v porodnici mi teda už tak sympatické nebyly. Koukaly na mě tak nějak divně. Úplně na nich bylo vidět, jak si o mě myslí, že ty bolesti určitě přeháním a simuluju. Ani na mě nemluvily, přitom mezi námi nebyla žádná jazyková bariéra, jen na mě prostě divně koukaly a já jsem se kvůli nim cítila fakt blbě no. Rozhodně by nebylo na škodu, kdyby byly milejší. Mě by asi úplně stačilo, kdyby se třeba občas usmály nebo alespoň, aby na mě tak divně nekoukaly, jako kdybych je děsně otravovala.

Přiznám se, že teď už ani nevím, jestli se o mě starala jedna porodní asistentka nebo jestli jich bylo více a už vůbec si nevybavím, jestli tam byl nějaký doktor. Samotný porod už si

moc nepamatuju a vlastně ani nechci. (smích) Jen vím, že to jejich chování mi nebylo úplně nejpříjemnější.

Jaké jste měla potřeby po porodu?

No ... ten spánek hodně. (smích) Jak jsem měla spavé těhotenství, tak po porodu jsem potřebovala fakt hodně spát. No vlastně mi ten spánek chybí až do teď. (smích) Těch pár dní zezáátku mi s malou pomáhala hodně babička, teda jakože moje mamka, ale pak už to bylo jenom na mě.

Jak jste prožívala poporodní období?

Kromě těch těžkých pár dní tak potom už to bylo v pohodě. Přiletěl mi i manžel ... nebo teda vlastně přítel (smích) a pomáhal mi starat se o malou, takže to bylo už dobrý. Nepocítovala jsem žádný stres, bylo to celkem v pohodě. Malá je jak tatínkova kopie, akorát teda má můj úsměv.

Máte nějaké tradiční rituály, zvyky či tradice spojené s šestinedělím? - Oslava matky, oslava dítěte?

Chodila jsem s malou hodně ven na procházky, protože bylo léto a venku bylo krásně. Jinak osobně žádné rituály.

Co se týče tradic v šestinedělí, tak slavíme první měsíc života dítěte. To se uspořádá velká oslava ... teda asi záleží jak kdo si to chce udělat velký, někdo preferuje oslavu jen v rámci rodiny a nejbližších přátel, ale my jsme měli trochu větší oslavu. Teda ne úplně velkou, asi jen něco málo přes 100 hostů jsme zvali. Udělali jsme to takhle kvůli tomu, že jsme tady neměli svatbu, tak abychom to vynahradili.

Dodržovala jste nějakou specifickou stravu v době šestinedělí?

Ne vůbec jsem nedodržovala nějakou specifickou dietu. Já vím, že Vietnamci mají hodně pravidel ohledně toho, co se má po porodu jíst a co se nesmí jíst, ale mě to bylo úplně jedno. Já jsem jedla, co jsem chtěla a na co jsem měla chuť. Však já už i normálně nejím nic nezdravého, takže jsem prostě jen pokračovala v tom, v čem jsem byla zvyklá a ona vietnamská kuchyně je sama o sobě dost vyvážená a zdravá.

Podporovala jste nějak poporodní hojení? Strava, bylinky ...

Vývar a maso mi bylo docela k chuti. Bylinky jsem nepoužívala žádné jen občas jsem si dělala ty výplachy Rosalginem.

Změnil se nějak vztah k vašemu tělu?

No změnilo se toho dost. Mám teď svoje tělo raději. (smích) Většina maminek toho dost nabere v těhotenství a nemůže to shodit, ale já to všechno sundala asi tím porodem. Musím říct, že sem teď spokojená a mam i větší sebevědomí. Jakože si i obléknu věci, které jsem dřív nosit nemohla. Je to zvláštní, že? Nejspíš patřím mezi ty šťastné.

Jaký měla rodina přístup k dítěti? Byl by jiný pokud by se narodilo dítě opačného pohlaví?

Rodina ji přijala úplně fantasticky. Všichni jsou děsně happy. (smích) Jsou teď všichni veselejší než dřív, když tu malá ještě nebyla.

Nemyslím si, že by to bylo jiné, kdyby malá byla kluk. V mé rodině ji milují a neřeší jestli je to holka nebo kluk. V rodině manžela sice teda nevím, ale neprojevují žádnou nespokojenost. Během těhotenství jsem pocítovala tu negativitu ohledně pohlaví jen zezačátku, asi to byla jen ta těhotenská úzkost a přecitlivělost.

Jak jste trávila čas se svým dítětem? Chodíte s ním někam ven? Nebo se zdržujete převážně doma a vztahy dodržujete především v rámci rodiny a komunity?

Vždycky jsem měla potřebu s ní chodit ven. Nechtěla jsem být doma. Vždycky s kamarádkami, ty s sebou taky vzaly svoje mimčo. Kamarádek mam hodně - Vietnamky i Češky. Já to nerozlišuju.

Jak se cítíte v roli matky?

Zezačátku jsem se cítila docela neohrabaně. Nebyla jsem si jistá jak s malou manipulovat. Bála jsem se jí i vyměnit plenku, protože byla taková malinká a zdála se mi moc křehoučká a já se bála, abych jí něco neudělala ... no ale časem to přišlo samo a teď už je to všechno v pohodě.

Chcete, aby Vaše dítě vyrůstalo v Čechách nebo ve Vietnamu?

No teďka v květnu nebo v létě až bude malá větší, tak poletíme obě do Vietnamu za tatínkem. Chvilí tam s ním budeme, určitě přes léto alespoň. Ale jinak bych určitě chtěla,

aby malá vyrůstala převážně tady v Čechách. Je tu o dost lepší prostředí na výchovu dětí co se týče zdravotnictví a vzdělávání.

Máte v plánu své dítě vychovávat podle vietnamských tradic?

Podle vietnamských tradic? No jak které teda. Určitě jí v základu budu vést ke slušnému chování a úctě k rodičům, ale nechci nic hrotit, aby se to nezvrtlo. Některé tradice mi přijdou totiž úplně nesmyslné. Budu se snažit, aby měla to nejlepší z obou světů. Chci s ní slavit české i vietnamské svátky - hlavně ty co jsou pro děti, aby si to užila.

Shrnutí rozhovoru

- **Organizace rozhovoru**

S paní Annou jsem se osobně neznala. Poprvé jsem si jí všimla ještě v době jejího těhotenství díky společným známým na sociální síti instagram, přes který jsem jí kontaktovala ohledně výzkumu. Až do uskutečnění rozhovoru jsme spolu komunikovaly pouze písemně přes zprávy. Po vzájemné domluvě byl kvůli vzdálenosti rozhovor nakonec uskutečněn a veden přes videohovor FaceTime. Celá konverzace probíhala v klidu a bez rušivých prvků. Paní Anna odpovídala z pohodlí obývacího pokoje jejího domova. S poskytnutím rozhovoru do výzkumu ochotně souhlasila, avšak při samotném rozhovoru působila lehce odměřeně.

- **Obsahová analýza rozhovoru**

- otěhotněla při studiu, těhotenství vnímala pozitivně a vše prožívala s klidem
- partner žije dlouhodobě ve Vietnamu, , vedou spolu vztah na dálku
- v těhotenství od partnera žádné očekávání neměla, u porodu přítomen nebyl
- vliv komunity na život a těhotenství nevnímá
- předporodní kurzy nejdříve zvažovala, ale nakonec na ně nedocházela.
- s předporodní péčí tu byla spokojená
- při porodu se cítila nepohodlně kvůli nesympatickým porodním asistentkám
- dodržuje tradiční poporodní oslavu prvního měsíce života dítěte

- má v plánu vychovávat své dítě v českém prostředí, při výchově chce zachovávat jen základní vietnamské tradice

- **Diskuze**

Skutečnost, že jsme se spolu neznali měla nejspíše vliv na celý charakter konverzace. Přestože byla paní Anna velmi ochotná a vstřícná, odpovídala na většinu otázek velmi stručně a mnohdy jsem musela pokládat doplňující otázky nebo položit dotaz znovu jinými slovy, aby odpověď více rozvedla.

Její těhotenství bylo s panterem sice plánované a oba měli radost, že se zadařilo, ale rodina paní Anny nebyla příliš nadšená, že otěhotněla ještě v době studia. Po narození dítěte se však neprojevil žádný negativní přístup k dítěti, naopak měli všichni radost z nového člena rodiny. Překvapilo mě zjištění, že paní Anna vede s partnerem vztah na dálku, protože v této generaci to nebývá příliš obvyklý jev. Pokud partneři žijí každý v jiné zemi, bývá to většinou muž, který pracuje v Čechách, aby mohl zajistit rodinu a později sem přivést i svou ženu a děti. V případě paní Anny výchovu dítěte zajišťuje především ona sama a její rodina, klasický vzorec výchovy dětí rodiči tu tedy není zachován. Při rozhovoru však nedala najevo sebemenší známky smutku či lítosti ohledně partnerovi absence ani nejevila žádné potřeby s pomocí výchovy dítěte, působila velmi sebevědomě, a spokojeně se současným stavem. Tato situace mi přijde v toto ohledu velmi zvláštní a zajímá mě, jak se budou okolnosti vyvíjet do budoucna. Dalším tentokrát více pozitivním překvapením pro mě bylo zjištění, že je paní Anna po porodu se svým tělem spokojenější než předtím. Celkově se po celou dobu rozhovoru zdála být velmi věcná, nic zbytečně dlouze neřešila, působila spokojeně se svým životem a sebevědomě, že vše zvládá.

Rozhovor č. 2 – paní Barbora

Paní Barbora je zástupcem jeden a půl generace vietnamských přistěhovalců. Narodila se sice ve Vietnamu, ale do západních Čech se přistěhovala v 7 letech, docházela zde na základní, střední i vysokou školu. Mateřským jazykem je pro ní vietnamština, avšak oba jazyky jsou jí přirozené a češtinu ovládá bezchybně.

Kolik je vám let?

Letos mi bude už 32 ... sakra to už je tak strašně moc, co? Ale BUDE až na podzim! (smích) Moje sestra si ze mě dělá srandu a říká mi, jak mi už táhne na čtyřicítku, přitom já se cítím furt na 18 (smích)

Prodělala jste v životě nějaká závažná onemocnění? Léčíte se s něčím?

Dá se říci, že jsem zdravá. Díky bohu na nic netrpím.

Co jste studovala? Jaké máte zaměstnání?

Studovala jsem ekonomiku a management na Západočeské univerzitě. Jako práci jsem dělala překlady pro jednu agenturu a teď jsem doma s malou.

Kolik máte dětí a jak jsou staré?

Mam dvě holky. Té první jsou 4 roky a té druhé je teď jen 10 měsíců, ale vypadá starší. Už dokonce začíná chodit. Ony Byly teda obě šikovné, mam z nich radost. Prý se říká, že holčičky jsou trochu napřed, (smích) ale to nemůžu posoudit, protože mam jen holky a sourozence mam jen mladší sestru.

Jste vdaná/svobodná? S kým žijete v jedné domácnosti?

Jsem vdaná a v jedné domácnosti žiju s manželem a dvěma dětmi. Rodiče mám sice blízko, bydlí v bytě kousek nad námi ve stejném areálu novostaveb, ale v jedné domácnosti nežijeme. Jsem fakt spokojená kde žijeme, protože jsme kousek od centra, kolem je všechno čisté a hlavně je tu hodně zeleně, což jsem chtěla především kvůli dětem.

Jací lidé z komunity se ve vašem životě vyskytují? Jak velký vliv mají na váš život?

Ovlivňují ... no asi jen částečně. Teda já si žiju svůj život, ale každá komunita má svojí kulturu že jo a určitě nás to nějak ovlivňuje a možná to většina lidí vlastně ani nevnímá,

protože je to přirozená součást našeho života už od narození, ale nemyslím si, že by to mělo nějak velký dopad na můj osobní život.

Máte nějaké vlastní rituály?

Ne to já jsem nic takového nedělala. Žádné rituály jsem neměla.

Jaký máte vztah ke své matce?

Hodně dobrý. Můžu se jí se vším svěřit a vím, že mě vždy vyslechne a můžu s ní kdykoliv počítat. Mamka je hodně empatická, občas to přežene až je z té starostlivosti úzkostná. Třeba když jsem chodila na vysokou, tak věděla o všech mých zkouškách kdy jaké mám a byla z nich snad nervóznější než já sama. (smích) Celkově máme spolu velmi blízký vztah a není to až teď v dospělosti, kdy si většina holek po pubertě uvědomí, že maminka má vždycky pravdu (smích) ale i když jsem byla mladší, tak jsme k sobě měli hodně blízko. Já si myslím, že je to trochu i tou naší komunitou. (odmlčela se) A já teď nevím, jak to říct, aby to nevyznělo špatně, ale myslím si, že vietnamské maminky se o své děti hodně starají a víc o ně pečují než ty české maminky. Už jen tím, že jsme hodně rodinně založená komunita, tak vlastně máme děti až když je doopravdy chceme oba dva a nehrozí, že by se dítě narodilo do nemanželské a neúplné rodiny nebo nedej bože, aby nevzniklo dítě jen kvůli nějakému omylu. Tím jako nechci vůbec říct, že bychom byli lepší, ale mám pocit, že jsme takové víc maminkovské. A ta moje je ještě navíc velmi starostlivá. Jak bydlí kousek od nás, tak je od ní vidět do oken našeho bytu. Občas když jí řeknu, že jdeme ven a opozdíme se nečekaně, tak mamka zaregistruje, že se u nás ještě nesvítlí a už nám volá přes FaceTime kde jsme, jestli už jsme na cestě a jestli se něco nestalo (smích)

Jak vnímáte svoje ženství?

Své ženství? (zarazila se) Asi jsem ráda ženou. Nevím, co bych k tomu dodala více. Je to trochu zvláštní otázka.

Jak se stavíte k tématu menstruace? / Jaký máte vztah k menstruaci?

No je to dost hrozný. Mě by stačilo mít menstruaci tak maximálně jednou z rok. (smích) Docela mi vyhovovalo, jak jsem po porodu asi 6 měsíců žádnou menstruaci neměla. Otravuje mě, jak musím během dne několikrát běhat na záchod, pak ty bolesti a nálady ... a v létě je to nejhorší, co si budeme povídat.

Jak jste se cítila, když jste zjistila, že jste těhotná?

My jsme to s manželem hodně chtěli. U té první jsme se snažili nějakou dobu a vyzkoušeli jsme hodně těhotenských testů. Dali jsme na reklamu a jednou jsme dokonce koupili i těhotenský test za čtyři stovky, který ukazoval i týdny. (smích) Takhle jsme se snažili půl roku a pak když jsem konečně viděla ty tři pluska, tak jsem jásama radostí. O tu druhou když jsme se začali snažit na začátku roku, ale pak jsem dostála zánět močáku, tak jsme to odložili, Doktorka nám pak řekla, ať to moc nehrotíme, jinak to už nepůjde vůbec, tak jsme tomu nechali volný průběh a na dovolený v létě se to povedlo.

Co jste cítila když jste těhotenství oznamovala svému partnerovi? Své rodině? Jak reagovali a jak tu zprávu přijali?

Hned jak jsem to zjistila, tak jsem utíkala za manželem, abych mu to ukázala a taky skákal radostí. Rodičům jsem to volala hned a máma byla nadšením celá bez sebe, že už konečně se konečně dočkala, protože ta už se na vnoučata těšila dlouho. Po svatbě jsme totiž hned děti mít nechtěli, protože jsem řešila stěhování do Prahy a ze začátku to tady bylo hrozný než jsem si zvykla jak se mi pořád se mi stýskalo po rodině. No a rodiče už byli netrpěliví, protože většina mých vrstevníků už dávno děti měla a potom když jsem se už rozhodli, že chceme, tak jsme se nějakou dobu snažili bez úspěchu. Takže když se konečně povedlo, tak měli všichni velkou radost.

Jak jste vnímala dítě vy?

Pozitivně samozřejmě. Hodně jsem děti chtěla.

Jak jste prožívala průběh svého těhotenství?

První těhotenství jsem hodně řešila, hlavně jsem řešila stravu a další věci, aby dítě bylo zdravé. Četla jsem různé články a knihy, pak taky hodně vietnamské články, kde se psalo jak správně jíst, abych měla chytré dítě. Tím jak to bylo první těhotenství, tak jsem všechno hodně hrotila. Už jsem panikařila i z blbostí, jako třeba jednou jsem si dala hermelín a pak jsem se dozvěděla, že bych to jíst neměla že by z toho mohla být listerióza nebo salmonelóza. Dokonce jsem po doktorce chtěla, aby mi udělala krevní testy, jestli nemam listeriózu, po tom co jsem si dala okurku v salátu a bolelo mě břicho. Tehdy se nějak řešily ty otrávený rajčata a okurky ze Španělska nebo jak to bylo. No prostě jsem

byla úplně praštěná. (smích). U té druhé jsem už jsem to tolik nehrotila a hlavně už jsem toho věděla víc.

Jak jste vnímala tělesné změny během těhotenství a jak jste se s nimi vypořádávala?

No byla jsem byla dost náladová, to mi říkal hlavně manžel, ale naštěstí to všechno trpěl. Tělesně ty změny byly vidět dost. Hodně jsem toho nabrala, za to první těhotenství jsem přibrala až 28kg a taky dost rychle, takže pak vznikaly ve velkém i strie. Ale manžel si na nic nestěžoval naštěstí. (smích)

Jaké jste měla potřeby? Vznikaly během vašeho těhotenství nějaké nové potřeby?

No měla jsem hodně rozházené chutě, ty se mi úplně zbláznily. Furt jsem měla na něco chuť a pokaždé na něco jiného. Takže manžel chudák jak se mi snažil vyhovět, tak mi jezdil kupovat všechno, na co jsem zrovna dostala chuť. A taky jsem potřebovala hodně spát. Pociťovala jsem cítila únavu, ke konci pak asi kvůli tomu velkému břichu. Snažila jsem se chodit na procházky, ale byla jsem taková línější.

Co jste očekávala od partnera?

Popravdě ani nevím ... splnil vše, co by normální chlap plnit měl. Když to tak vezmu, tak já od něj vlastně nic neočekávala. A hlavně bych to nenazvala vůbec jako očekávání. Byli jsme přece svoji, tak jsem to brala všechno jako samozřejmost, vždyť to bylo taky i jeho dítě, že jo. Třeba když se mi nechtělo vařit, tak mě vzal do restaurace. Ke konci těhotenství se snažil chodit z práce domu dřív, aby mi mohl pomáhat a vždycky měl pro mě pochopení a měl se mnou trpělivost, i když jsem byla ke konci už docela dost protivná. Jsem za to teda moc ráda a nechci aby to vyznělo nevděčně, ale pro mě to bylo fakt jako samozřejmost a doufám, že on to taky bral jako samozřejmost. (smích) Nikdy si nestěžoval i když jsem byla během těhotenství hodně náladová a spíš teda protivná. A nerozmažloval mě jen kvůli tomu, že jsem byla těhotná. Třeba i dřív když jsme se nově nastěhovali do Prahy a on přijel uprostřed týdne domů z práce, viděl mě ubrečenou na gauči, protože se mi stýskalo po rodině, přestože jsem byla doma zrovna o víkend. On na to řekl, že to chápe a odvezl mě do Plzně, jenom protože se mi stýskalo. (smích) Měl pro mě vždycky pochopení ... no tak teď si říkám, že jsem se provdala celkem dobře.

Jak je v komunitě vnímáno těhotenství?

Všichni se ptali a zajímali se kdy už to bude, až mi to bylo nepříjemný, protože normálně se očekává, že po svatbě budou děti a jak jsem je nechtěla mít hned po svatbě, tak to bylo hned divný. Kohokoliv jsme potkali, tak se hned ptali, kdy už jako hodláme mít ty děti, že už jsem docela stará a že oni v mém věku už měli druhé dítě. Bylo mi to nepříjemné. Pak to bylo ještě horší v době, kdy jsem se už o to dítě snažila, ale nedařilo se, to už mě ty jejich dotazy dost otravovaly a já ani nevěděla co jim na to odpovídat. Když už jsem byla těhotná, tak se furt ptali na pohlaví dítěte a kdy mam termín.

Prováděla jste nějaké rituály? Máte nějaké tradice a zvyky spojené s těhotenstvím?

Rituály ani ne a tradice ... no nazvala bych to spíš pověřivost. Ve Vietnamu se říká, že když čekáš holčičku a sníš devět husích vajec, tak bude zdravá a chytrá až se narodí. Takže jsem fakt uvařila těch devět velkých vajec a snažila jsem se to sníst, i když vůbec mi to nechutnalo. (smích)

Jaký jste dodržovala životní styl během těhotenství? Zařadila jste kvůli těhotenství do jídelníčku nějakou specifickou stravu? Někjaké bylinky?

Snažila jsem se jíst zdravě a pohybovat se, ale nic extra. Navíc jsem do jídelníčku přidala avokádo, které normálně moc nemusím. Z bylinek jsem musela naopak spíše vypustit třeba mátu a zázvor. Ten zázvor jsem si musela hlídat kolik si toho můžu dát denně, abych to nepřehnal. Vždycky jsem měla moc ráda mátové čaje, ale pro jistotu jsem jí vyřadila úplně, protože prý stahuje dělohu.

Docházela jste na nějaké předporodní kurzy? Přípravovala jste se nějak na porod?

Ne, nechodila jsem na kurzy. Věděla jsem o nich, zkoumala jsem je, ale nakonec jsem se rozhodla, že tam nebudu chodit. Hodně jsem četla knížky, studovala různé články a koukala na videa o těhotenství a porodu. Taky jsem to řešila s kamarádkami a známými, co už rodily, některé už mají dvě děti, tak mi vyprávěly, jak rodily a já už z toho byla celá zelená. (smích) A ke konci jsem si říkala, že to raději nebudu přehánět. Co má přijít, to přijde!

Jaký jste měla názor a vztah k porodní asistentce při kontrolách v ambulanci? Vyhovoval vám její přístup? Co byste od ní očekávala?

Ke svému gynekologovi jsem chodila do 28.týdne, pak mi začalo tvrdnout břicho a začala jsem se otevírat, tak mě posílala do nemocnice a chodila jsem každý týden do Podolí a tam

to bylo v pohodě. U mého gyndaře to bylo tak asi normální. Ona byla docela náladová, někdy byla přehnaně extra milá a někdy byla zase dost protivná. To bylo vidět hlavně když tam bylo hodně pacientů a nestíhalo se, tak byla taková nevrlá ... no ale taky je to jenom člověk, že jo (smích) třeba měla své dny, co já vím. (smích)

Popište stručně průběh porodu. Jaké jste měla potřeby?

Ten první porod to byl zážitek. Jak jde člověk do neznáma, tak si není jistý jestli mu praskla voda nebo ani neví jak ta voda vlastně vypadá. Nevěděla jsem jaké jsou kontrakce, takže když mi začalo tvrdnout břicho a cítila jsem píchání v podbříšku, tak jsem raději burcovala manžela, ať jedeme do nemocnice. Tam mě zkontrolovali a poslali mě zase domů s tím, že ještě nejsem otevřená a že se nic neděje. Tak jsem jela zase domů, navečeřela jsem se, koukala na televizi, pak šla normálně spát. Pak někdy kolem čtvrté ráno mě probudila bolest břicha. Došla jsem si na záchod, pak jsem se vrátila do postele a najednou se mi chtělo znova na záchod (smích) a jak jsem si sedla, tak jsem uslyšela prasknutí a žbluňknutí. První myšlenkou bylo zděšení, že jsem se počůrala, pak jsem cítila jak furt teče voda. Běžela jsem na záchod a viděla jsem na kalhotkách takovou narůžovělou jakoby želatinu, tak jsem volala na manžela, že mi praskla voda. On teda normálně spí tvrdě, ale přiběhl celý rozespálý v pyžamu pobíhal po bytě a připravoval mi tašku s věcmi. Pak když běžel ke dveřím a chytal za kliku, tak mu říkám, že zatím nic necítím, ještě nerodím, takže se můžeme ještě normálně obléct. (smích) Přijela jsem do nemocnice tam smě v klidu měřili a v tu chvíli ze mě nic neteklo. Přišla jsem s vložkou alwayskou a ta jak má ten modrý gel, tak ta kapalina na zjištění plodové vody moc nereagovala. Nic se neukázalo, tak mi dali čistou vložku, ale ze mě prostě nic neteklo. Vyšetřili mě a řekli, že to nevypadá na porod, že ještě můžu jít klidně domů. Protestovala jsem, že mi přece praskla voda. Chvíli jsem tam čekala na doktora než přišel a ten mě prohlídl a uznal, že ze mě něco vytéká. Kolem osmé přišly silné bolesti. Chtělo se mi hrozně tlačit, ale to mi zakázali, že ještě nejsem otevřená, tak jsem to musela vydržet a vždycky to prodýchat až do poledne, než jsem mohla začít tlačit. Pak když jsem malou porodila a měla jsem jí na sobě, tak už jsem žádnou bolest nevnímala. Pak to přišlo až když jsem se musela zvednout a jít se osprchovat, tak jsem to znova pocítila.

U té druhé to bylo dost rychlé. Taky mi nejdřív praskla voda, v nemocnici mi dali vložku a chtěli mě zas poslat domů. Tak jsem se jim snažila říct, že mi doopravdy praskla voda a než dojdu domů, tak zase příběhnu. Zavolali primáře, ten mě zkontroloval a dal mě na

oddělení rizikových. Tam se nic nedělo, ještě jsem byla na tom monitoringu a manžela poslali domů. Pak když jsem šla na vyšetření, tak jsem si všimla krve. Sestřička na mě koukla a říká, že to snad ani není možné ale už jsem otevřená a už bych měla родit. Byla jsem zaskočená protože jsem cítila jen lehké píchání v podbříšku. Chtěla jsem se už sbalit když mi řekla, že musí na mě zavolat nějakou jinou sestřičku, protože to prý není možné, abych už rodila. Čekala jsem než se na mě přišla podívat další a ta tedy potvrdila, že vážně rodím. Rychle mi vzali věci a běželi jsme na porodní sál, cestou jsem volala manžela, který zrovna dorazil domů, takže to akorát zase otočil zpátky. Jakmile jsem na ten sál došla, tak na mě ty bolesti přišly a chtělo se mi hrozně tlačit a ta porodní asistentka mi ještě řekla, ať počkám, že si ještě vyplní papíry. Já jsem tam už padala a byla jsem našťvaná, že manžela poslali domů a teď jsem tam byla sama. Už jsem cítila, že rodím, ale manžel tam furt nebyl. Ptala jsem se té porodní asistentky jestli mě tam manžel najde, ta mě ujišťovala, že už je na cestě. No a ve chvíli, kdy se objevil ve dveřích, tak jsem jednou pořádně zatlačila a malá byla venku.

Byl partner u porodu? Jakou roli zaujímal? Co jste od něj očekávala?

Byl mi velkou podporou hlavně u toho prvního porodu to se mnou všechno trpěl i když jsem na něj byla dost protivná. Sama bych se tam určitě bála. Ten druhý porod stihl jen tak tak no.

Jaké vám přišlo jednání porodní asistentky a lékaře? Jaké chování byste od nich očekávala?

Já si myslím, že jsem porodnici vybrala docela dobře. Obě holky jsem rodila v Podolí. Ty porodní asistentky tam byly celkem v pohodě. Při tom prvním porodu jsem musela sdílet porodní sál ještě s jednou maminkou a ta jedna porodní asistentka se starala o nás obě. My jsme na ní často zvonily a ona mezi námi přebíhala, jak se nám snažila pomoci. Všechno dělala sama, obě nás odrodila a doktorka přišla pak asi jen na pár minut na konci až když bylo po porodu. Nakonec jsem ale byla docela spokojená, asi bych neočekávala víc.

Jaké jste měla potřeby po porodu?

Byla jsem hodně unavená a potřebovala jsem spát.

Jak jste prožívala poporodní období?

Tu únavu jsem pociťovala po celou dobu. Po nocích jsem nespala a během dne když holky usnuly a já jsem mohla taky spát, tak jsem raději byla vzhůru a koukala na ně, jak spí. Protože mě to bavilo na ně koukat a taky jsem měla takový pocit, že je potřebuju hlídat. Měla jsem furt strachy, aby se jim nic nestalo. Ale i přes tu únavu a strachy, tak jsem to vnímala jako šťastné období.

Máte nějaké tradiční rituály, zvyky či tradice spojené s šestinedělím? - Oslava matky, oslava dítěte?

No takže po měsíci života dítěte se slaví „đầy tháng“ nazvala bych to jako „měsícniny“ kdy se na to dítě přijdou všichni podívat, protože do té doby by měl být správně doma a být v kontaktu jen s nejbližší rodinou.

Zvyky v šestinedělí ... no říká se, že by se ženská po porodu neměla několik dní mýt, ale naštěstí moje máma je moderní žena a do těchto nesmyslů mě nenutila. (smích) Ale vím, že ve Vietnamu se to dřív fakt dělalo a tady jsem párkrát taky slyšela případy, kdy se ty maminky po porodu nechtěly koupat. Spíš to teda byly ty starší ženské, z mé generace nikoho takhle ulítlého neznám. Vždyť já se chodila sprchovat i desetkrát denně, abych nedostala nějakou infekci. Podle mě to musí být hrozné, je to nehygienické a hlavně docela ostuda. Já bych se teda styděla

Dodržovala jste nějakou specifickou stravu v době šestinedělí?

Podle tradic jsou nějaká jídla co se musí jíst a co se zase nesmí. Já hlavně dodržovala zásady co si podle sebe myslím. že je zdravé stravování. Vyhýbala jsem se tučnému a hodně jsem jedla spíše vietnamská jídla, taky sóju a další věci na podporu produkce mléka. Snažila jsem se jíst lehčí jídla třeba rýži s libovým masem a pila jsem jen vodu a teplé čaje.

Podporovala jste nějak poporodní hojení? Strava, bylinky ...

Používala jsem dubovou kůru na oplachování, aby se to lépe hojilo. Měla jsem po tom větší pocit svěžesti a míň to pálelo. Nejsem si jistá, jestli to vážně pomáhalo tomu hojení, možná že ano, ale nezaznamenala jsem nic zázračného. Kromě těch oplachů jsem nic jiného nepoužívala.

Změnil se nějak vztah k vašemu tělu?

No ... jak bych to řekla. (na chvíli se odmlčela). Když se obleču, tak už nemam náladu koukat se do zrcadla. (smích) Já to vidím tak, že po kojení bych to chtěla začít sundavat. Jako vysloveně negativně to svoje tělo nevnímám, ale chtěla bych něco shodit.

Jaký měla rodina přístup k dítěti? Byl by jiný pokud by se narodilo dítě opačného pohlaví?

No všichni ty naše holky zbožňují.

A kdybych měla kluky? Já si myslím, že ne. U nás se to moc neřeší jestli je to kluk nebo holka. Manžel dokonce tvrdí, že je rád za holky. Dokonce si dělá srandu, protože on chce ještě další dvě děti a tvrdí, že by to bylo fajn kdyby to byly všechno holky. (smích) Před třemi týdny jsme byli na návštěvě u jeho kamaráda a ten má zase dva kluky. No a ti se mezi sebou furt perou, křičí a všechno by chtěli ničit. Asi je to i výchovou, ale co zatím vidím kolem sebe, tak kluci jsou takoví divočejší, nepořádní, neuklidí po sobě ty vytahané hračky a furt se perou, mlátí se a neposlouchají. Až mi manžel povídá, že je za ty holky tak rád (smích)

Jak jste trávila čas se svým dítětem? Chodíte s ním někam ven? Nebo se zdržujete převážně doma a vztahy dodržujete především v rámci rodiny a komunity?

Chodíme spolu ven a hodně s babičkou chodí do parčík na procházky kolem domu a tak. Občas zajdeme taky do herny pro děti, ale to jen občas příležitostně s kamarády na kávu popovídat si a děti si mezitím hrají v dětském koutku. Ale tam chodím jen s tou starší. Mě vždycky přišlo, že je tam moc dusno. S tou druhou teď chodíme jenom ven na vzduch.

Kamarády mam takový mix. S českými kamarády a jejich dětmi chodíme do těch dětských koutků a s vietnamskými kamarádkami chodíme spíše k nim na návštěvu nebo je zvu k nám domů.

Jak se cítíte v roli matky?

Jsem ráda. Jsem vážně šťastná, že ty holky mám. Občas mám pocit, jestli něco nedělám špatně. Hlavně teďka u té starší když neposlechne přestože jí něco říkáme opakovaně, tak vybuchnu a vynadám jí. Ona pak chudinka kouká a já si říkám, jestli jsem to nepřehnalá, pak to zkoumám a mám výčitky, že jsem nebyla dost trpělivá. Není to úplně jednoduché. Prarodiče nám je jen hlídají a rozmazlují, ale my je musíme vychovávat. Nevím, jestli jsem dobrá matka, ale snažím se.

Chcete, aby Vaše dítě vyrůstalo v Čechách nebo ve Vietnamu?

No určitě tady! To bych teda nechtěla, aby holky vyrůstali ve Vietnamu. Když čtu vietnamské noviny a koukám, co všechno se tam děje, tak si říkám jak je to tam děsné v tomhle ohledu. Tam to školství a zdravotnictví je fakt hrozné.

Máte v plánu své dítě vychovávat podle vietnamských tradic?

Chtěla bych své děti vychovávat tak, jak jsem byla vychovávána já. Mluvím na ně vietnamsky i česky, aby uměly mateřský jazyk a taky aby jim čeština nedělala problémy. Asi nebudu tak benevolentní jako český maminky, že bych třeba pouštěla svoje holky na diskotéky a do klubů a já si myslím, že manžel by taky nechtěl. Takže asi v tomhle budeme vychovávat po vietnamsku.

Svátky slavíme obojí, české Vánoce, Velikonoce, den dětí a vietnamské Tet Trung Thu je vlastně podzimní slavnost, ale je hlavně pro děti taky že jo, Tet Nam Moi slavíme ve velkém jako Vánoce. Máme to namixované od všeho něco.

Shrnutí rozhovoru

- **Organizace rozhovoru**

S paní Barboru jsem se znala již před rozhovorem, avšak pouze z mých dětských let. Poté co se před deseti lety přestěhovala do jiného města jsem na ni ztratila kontakt a o její situaci jsem dlouho nic nevěděla. Kvůli výzkumu jsem jí kontaktovala přes její mladší sestru, se kterou jsem si byla bližší. Dohodnout se na osobní schůzku s paní Barborou bylo nadmíru obtížné, domlouvala jsem se s ní velmi dlouho a nikdy se nám nepodařilo najít společný volný čas. Nakonec bylo z obou stran rozhodnuto o videohovoru přes FaceTime. Rozhovor byl přerušen z důvodu nedostatku času a pokračoval druhý den.

- **Obsahová analýza rozhovoru**

- má dvě dcery, v obou případech se o těhotenství snažila delší dobu
- blízký vztah s rodinou - především k matce
- výborný partnerský vztah, z jeho strany velká podpora i mimo těhotenství
- očekávání od partnera vysoké - péči a podporu brala jako samozřejmost

- vliv komunity na život si uvědomuje, ale nepřipisuje mu velkou váhu
- při prvním těhotenství byla velmi nejistá a vše příliš řešila
- věřila lidovým radám
- s předporodní péčí byla spokojená, přestože se tam ne vždy setkala s milým přístupem
- na přístup porodních asistentek při porodu si nestěžovala
- své děti chce vychovávat v Čechách podle vietnamských hodnot

- **Diskuze**

S poskytnutím rozhovoru do mé práce souhlasila paní Barbora velmi ochotně a po překonání počátečních obtíží s jeho uskutečněním probíhal samotný rozhovor ve velmi uvolněné atmosféře díky skutečnosti, že se s respondentkou znám z dřívějších let. Naše známost byla výsledkem mého vztahu s její mladší sestrou, se kterou jsem navštěvovala stejnou mateřskou školu. Při první části rozhovoru měla u sebe paní Barbora svou mladší dceru (z organizačních důvodů), která svou přítomností však nijak výrazně nenarušovala průběh naší konverzace. Celý rozhovor byl dohromady poněkud delší, neboť byla paní Barbora překvapivě výřečnější, než jsem očekávala. Mnohdy se nechala příliš unést a často také odbíhala od tématu, ale vždy jsem jí nechala volný prostor a nepřerušovala jí během hovoru, abych nevyvolávala pocit nátlaku. Po více jak hodinové konverzaci musel být rozhovor pozastaven kvůli nedostatku času paní Barbory, avšak bylo dohodnuto, že se v něm bude pokračovat hned další den.

Podle charakteru mluvy paní Barbory jsem usoudila, že mi o svém životě ráda povídá a rozhovor brala spíše jako přátelské „shledání“ po mnoha letech. Svého manžela vykreslovala vždy v dobrém světle, dostávalo se jí od něho velké podpory a pochopení už před založením společné rodiny a jako otec plní svou roli nad rámec očekávání. Bylo vidět, že je za něj moc ráda a je šťastně vdaná. Přišlo mi až úsměvné, jak Paní Barbora označila a brala manželovo příkladné chování jako absolutní samozřejmost. S matkou má velmi úzký vztah a toto pevné pouto vytváří i se svými dcerami. Spolu s velkou láskou od své matky však převzala i úzkostnou starost, která je dle mého názoru zcela nadbytečná, jelikož vedou zcela šťastný život

Popis péče porodních asistentek jak v gynekologické ambulanci tak v porodnici mi nepřišla úplně v pořádku, přestože respondentka nevyjádřila žádné rozhořčení nebo nespokojenost. Mě osobně se nezamlouvalo chování téměř žádné porodní asistentky, o kterých mluvila, ale paní Barbora byla údajně se vším spokojená. To mě přivádí k názoru, že nemá příliš velké očekávání od zdravotního personálu.

Celkově bylo z rozhovoru znát, že má velmi kvalitní partnerský vztah, rodina má v jejím životě velkou prioritu a je velmi spokojenou matkou, manželkou i dcerou.

ZÁVĚREČNÁ DISKUZE

V současnosti je multikultura ve zdravotnictví velmi aktuálním tématem, avšak obsahem mé práce není výklad nebo návod jak pečovat o vietnamské ženy s problematikou jazykové bariery a nepochopení kulturních odlišností, neboť na obdobné téma již vzniklo mnoho výzkumů. Statistický úřad k roku 2016 uvádí počet osob s vietnamskou národností přes 50 000 a nelze si pod tímto počtem představovat pouze nové přistěhovalce, kteří neovládají český jazyk. Chtěla jsem svou práci sdělit, že na území České republiky rovněž žije mnoho mladých Vietnamců, kteří se tu již narodili nebo se do Čech přistěhovali ve velmi mladém věku, velkou část svého života prožili zde a vyrůstali pod vlivem české kultury. Tyto jedince z druhé popřípadě jeden a půlté generace by se neměli řadit do skupiny klasických „vietnamských prodejců, co nerozumí česky“, ale zároveň tím nechci způsobit úplnou kategorizaci mladých Vietnamek do většinové skupiny českých žen, jenom na základě jedné dovednosti - hovořit plynule česky. Tyto ženy sice dobře rozumí češtině a možná některé i v tomto jazyce uvažují, avšak stále měly zcela odlišné podmínky při dospívání, jinou kulturu a tím pádem mají i odlišné potřeby.

Při hledání respondentek do své práce jsem se setkávala s velkou odmítavostí. Oslovila jsem jich dohromady více než deset a většina mě odmítla nebo mi vůbec neodpověděla. Dvě ženy mi přislíbily rozhovor, avšak k uskutečnění již nedošlo, protože si to jedna po nějaké době rozmyslela a druhá byla nedostupná v momentě, kdy jsem se s ní chtěla domluvit na setkání. Nakonec se mi do své práce podařilo najít dvě respondentky, obě hovořící česky bez nejmenších potíží.

První respondentka paní Anna je z druhé generace vietnamských přistěhovalců a svůj druhý rozhovor jsem vedl s paní Barborou, která je zástupcem jeden a půlté generace. S paní Annou jsme se navzájem osobně neznaly, o její existenci jsem si byla vědoma velmi krátce a to jen díky několika málo společným známým. Naše první interakce nastala teprve v momentě, až když jsem ji kontaktovala za účelem poskytnutí rozhovoru. Předpokládala jsem, že pokud s respondentkou pocházíme z jedné kultury a máme velmi podobné zázemí, bude ve svých výpovědích otevřenější a také se nebude zdráhat ve svých odpovědích zacházet více do detailů kvůli obavám z předsudků. V případě paní Anny vyšlo při konverzaci nakonec najevo, že jí nezáleží na tom, zda máme stejný původ. Protože dokud jsme si byly vzájemně cizí, odpovídala na většinu otázek velmi stroze a na intimnější dotazy s viditelným ostychem a rozpaky a chvílemi váhala s odpovědí. Zpočátku jsem

neměla v plánu působit vtíravě nebo naléhavě, nechtěla jsem tím vyvolávat na respondentku nátlak, ale byla jsem její stručnou odpovědí nucena v mnoha situacích pokládat doplňující otázky, popřípadě se zeptat na otázku znovu s použitím jiných slov. Zřídka se stalo, že by odpověď více rozvedla, ve většině případů jsem se dočkala stejné odpovědi. Osobnější dotazy si zkrátka nepřála více rozebírat bez ohledu na původ výzkumníka.

S druhou respondentkou paní Barborou jsem se znala již z mých dětských let, avšak od té doby uplynulo celé desetiletí, během které jsem s ní nehovořila až do chvíle, kdy jsem jí kontaktovala ohledně výzkumu. Konverzace s paní Barborou probíhala v mnohem uvolněnější atmosféře a to i navzdory skutečnosti, že byla při rozhovoru přítomna i její druhá desetiměsíční dcera. Zpočátku jsem měla obavy, že by mohla působit jako rušivý faktor, avšak po chvíli se ukázalo, že mé pochybnosti o úspěšnosti rozhovoru byly zcela zbytečné, neboť kromě občasných zvukových projevů, bylo dítě velmi ukázněné. Naopak k mému překvapení působila přítomnost její roztomilé hravosti spíše pozitivně k ještě uvolněnějšímu rázu celého prostředí. V souhrnu jsem pak vnímala tuto situaci jako další poznatek, protože jsem měla možnost sledovat přirozené chování a reakce respondentky ke svému dítěti v jejich domácím prostředí. Jsem přesvědčená, že otevřenost paní Barbory při odpovídání byla zajisté navozená díky naší vzájemné známosti z minulosti, protože se mi před výzkumem svěřila, že již byla kontaktována jinou studentkou s žádostí o poskytnutí rozhovoru do bakalářské práce na téma těhotenství vietnamských žen v Čechách. Tuto studentku odmítla zatímco mě vyšla vstříc. Jsem tím pádem velmi vděčná nejen za poskytnutí rozhovoru a vstřícnost, ale také za otevřenost při odpovídání i v osobnějších otázkách. Její výřečnost byla samozřejmě pozitivní vlastností co se týče rozsahu a hloubky výpovědi, na druhou stranu velmi často odbíhala od tématu a bylo obtížné ji usměrňovat pro mě žadaným směrem, ale do výpovědi jsem se jí snažila příliš nezasahovat, abych nevyvolala nechtěný dojem. Ve výsledku jsem měla časově znatelně náročnější zpracování rozhovoru s paní Barborou v porovnání s první respondentkou.

Oba rozhovory probíhaly v českém jazyce a respondentky odpovídaly převážně česky, ale u obou respondentek nastala několikrát situace, kdy své odpovědi prokládaly vietnamskými výrazy, kterými chtěly vyjádřit slova, jež v češtině už tak přesně nevystihují jejich myšlenku. Při přepisování rozhovoru jsem se snažila pro dané výrazy najít co nejlepší český ekvivalent. .

Prvním cílem mé práce bylo prozkoumat, jak vnímají vietnamské ženy průběh těhotenství. Obě dotazované vyjadřovaly velkou radost, když se dozvěděly, že jsou v očekávání, neboť byla všechna těhotenství plánovaná. Nemyslím si však, že by mi kterákoliv vietnamská žena otevřeně přiznala, že bylo její těhotenství neplánované i kdyby to byla pravda, protože se na neplánované a nemanželské děti se v naší kultuře nahlíží s určitými negativními předsudky kvůli lpění na správných rodinných zásadách. Znam několik případů, kdy došlo k neplánovanému otěhotnění a zúčastněné osoby museli narychlo zinscenovat sňatek, aby se potomek mohl narodit do úplné rodiny.

Co se týče vietnamských těhotenských zvyklostí, na ty paní Anna nijak zvlášť nedbala. Nikdo jí o nic nevnucoval a ona sama je nevyhledávala. Byla dost svéhlavá a těhotenství si chtěla prožít podle svého. Připisuji to k faktu, že je paní Anna již z druhé generace přistěhovalců a tuto svéhlavou nezávislost pochytila a přebrala z českého prostředí, ve kterém vyrůstala. Naopak paní Barbora své těhotenství velmi řešila. Především při prvním těhotenství si sháněla mnoho informací jak s českých zdrojů, tak i vietnamských, věřila pověrám a dávala na lidové rady. Příkládám to též ke skutečnosti, že druhá respondentka pochází z jeden a půl generace a je stále ještě více ovlivněna naší kulturou.

Úkolem druhé výzkumné otázky bylo objasnit kulturní odlišnosti a specifika. Zajímavostí u první respondentky bylo, že prožila své těžké začátky nejprve ve Vietnamu a zdržovala se tam i po celou dobu první půlky těhotenství. V půlce těhotenství paní Anna zanechala partnera ve Vietnamu a sama přiletěla do České republiky, kde zůstala až do samotného porodu. Rozdíl v prožívání těhotenství ve dvou odlišných kulturách popisovala podle svých slov tak, že ve Vietnamu pociťovala zklamání a negativní zpětnou vazbu od partnerovy rodiny a lidí kolem sebe od chvíle, kdy se všichni dozvěděli, že nečeká dítě mužského pohlaví. Po příletu do Čech tyto pocity již neměla, zde její rodina pohlaví dítěte tolik neřešila. Tomuto jevu jsem se nedivila vzhledem ke skutečnosti, že je Vietnam zemí se stále velmi patriarchální společností. Pozoruji však, že po příchodu do evropských zemí tyto tendence a názory mezi lidmi začínají ztrácet na intenzitě, což je znát i z rozhovoru paní Barbory, která vzešla z rodiny s většinovým zastoupením žen a sama má dvě dcery. V jejím okolí kvůli jejich rodinnému složení nevznikají žádné negativní názory a nikdo zde nezpochybňuje jejich rodinné štěstí. Domnívám se tedy, že zde vlivem evropského působení zaniká upřednostňování chlapců před dívkami a osobně to vnímám jako pozitivní změnu. Myslím si, že je tato změna přístupu a přizpůsobení se západním tendencím

způsobena především tím, že jsou ve výzkumu zahrnuty ženy s rodinou původem z velkých měst, kde jsou již vstřícnější ke změnám a modernizaci. Já sama mám ve Vietnamu půlku rodiny z velkoměsta a druhou z vesnice, rozdíl v myšlení a přístupu ke všemu je opravdu znát. Řekla bych tedy, že pokud se do České republiky dostane žena, jež má rodinu původem z vietnamského venkova, bude více lpět a striktněji dodržovat tradice než ženy z velkoměst.

Třetí výzkumnou otázkou bylo zjistit, jak Vietnamky přistupují k výchově svých dětí ve dvou kulturách. V této otázce měly obě ženy stejný názor. Obě vyjádřily přání, aby jejich děti vyrůstaly s v českém prostředí. Odůvodnily to skutečností, že je zde v České republice lepší zdravotní péče a vzdělávací systém než ve Vietnamu. Co se týče tradic a zvyklostí, chtějí obě při výchově zachovávat základní hodnoty a vést děti k úctě k rodičům. Mají v plánu dodržovat tradiční vietnamské svátky a zároveň chtějí s dětmi slavit i české svátky. Myslím, že se mohu vyjádřit za většinu lidí s podobným životním zázemím jako mám já a mé respondentky o tom, že všichni usilujeme o začlenění do českého světa a zároveň si chceme udržet kvalitní hodnoty světa vietnamského. Všichni se snažíme najít své místo a cestu mezi dvěma kulturami, to nejlepší z obou světů, kompromis pro náš život a život našich dětí.

Čtvrtým a zároveň posledním cílem bylo zjistit, zda jsou vietnamské ženy v Čechách spokojené s péčí porodních asistentek. Paní Anna, která strávila první polovinu svého těhotenství ve Vietnamu a druhou zde v České republice má přímé srovnání. Ve Vietnamu je velmi neférový systém zdravotní péče o pacienty všeho druhu a prenatální péče také nedisponuje nejkvalitnějšími přívlastky, pokud si vše štědře nezaplatíte. Zde je mnohem lepší a důkladnější prenatální screening. Při porodu však nastala situace, kdy porodní asistentky paní Annu nejspíše zařadily a braly rovnou jako Vietnamku, která nerozumí česky a tudíž nerozumí ničemu, přestože mezi nimi a paní Annou žádná jazyková bariéra ve skutečnosti nebyla. Chyběla základní komunikace, neposkytly rodiče žádná uklidňující milá slova ani vlídný úsměv. S chováním porodních asistentek na sále tedy příliš spokojená nebyla, ale nemá z toho zážitku vysloveně traumatický důsledek jen si zvolila na negativní části porodu zapomenout. Paní Barbora byla spokojená s prenatální péčí v gynekologické ambulanci, přestože podle jejích slov nebyl tamní přístup vždy příliš vlídný. Z popisu porodu jsem zachytila chování porodních asistentek a téměř všechny se mi svým jednáním nezamlouvaly avšak při přímém dotazu, zda byla spokojená s péčí porodních asistentek vyjádřila paní Barbora spokojenost v obou případech, kdy šla

k porodu. Domnívám se, že takto odpověděla, protože si je vědoma kvality péče ve Vietnamu a v porovnání s ní je česká péče stále lepší i když zrovna nepřekypovala pochopením nebo vlídností.

Na základě informací získaných z praktické části výzkumu bych do praxe doporučila:

- nekategorizovat všechny Vietnamce do jedné skupiny na základě předsudků
- respektovat odlišnost vietnamských žen
- vnímat ženu vietnamské národnosti jako celistvou osobnost s odlišnými potřebami
- podpořit porodní asistentky v komunikaci s vietnamskými ženami pokud je vidět, že žena rozumí (plní základní požadavky)
- informovat porodní asistentky, že v případech, kdy žena nerozumí, stačí mnohdy jen klidný ton hlasu a vlídný úsměv, aby se žena cítila mnohem lépe

ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se zabývala vietnamskou kulturou a hlavním cílem bylo zjistit, jaký má tato kultura vliv na vnímání těhotenství a mateřství vietnamských žen žijících v České republice, dále také jak mladé Vietnamky z druhé generace přistupují k výchově svých dětí ve dvou zcela odlišných kulturách.

Celá práce je rozdělená do dvou částí. V teoretické části se zajímám o důvod a historii migrace Vietnamců do České republiky, zabývám se Vietnamskou kulturou jako celek. Zkoumám tradiční zvyky, náboženství, víru a vztahy.

Pro praktickou část jsem si zvolila kvalitativní výzkum uskutečněný pomocí rozhovorů s dvěma ženami, které jsou sice vietnamského původu, avšak na ně od narození nebo od velmi mladého věku působilo také české prostředí. V rozhovorech jsem pomocí předem připravených otázek probírala s respondentkami jejich vnímání těhotenství, porod a mateřství. Jak plánují samotnou výchovu dětí v českém prostředí a jaké mají vietnamské tradice vliv na výchovu potomků. Při zkoumání výpovědí z rozhovorů se ukázalo, že vnímání těhotenství každé ženy je individuální záležitostí a je ovlivněno souborem a směsicí mnoha faktorů. Jedním z nich je délka působení vietnamské nebo českého prostředí. Přirozeně čím později se dívka dostane do kontaktu s českým prostředím, tím více je ovlivněna původní vietnamskou kulturou. A naopak pokud se již narodila zde, je působení českého vlivu znát na vnímání nejen těhotenství, ale všeho kolem. Na porodní asistentky nemají vyhraněný názor, berou je jako součást péče o matku a dítě. Z nepříjemných porodů si negativní pocity s sebou dál do života nenesou a porod berou jako přirozenou věc. Své děti chtějí dle očekávání vychovávat stejně, jakobyly samy vychovávány k tradičním kvalitním hodnotám a úctě rodičům.

Hlavní cíl své práce jsem splnila a všechny výzkumné otázky byly zodpovězeny.

„Když jsi přišel na svět, plakal jsi a všichni se radovali.

Žij tak, aby všichni plakali, až jej budeš opouštět.“

- *Konfucius*

LITERATURA A PRAMENY

BABUŠOVÁ, Gabriela. *Evoluce komunikačních činností v teorii a praxi*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-774-8.

BODO, K. a N. GIBSON. Childbirth customs in Vietnamese traditions. *Canadian Family Physician* [online]. 1999, (45), 690-697 [cit. 2017-02-21]. ISSN 690-697. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2328405/?page=4>

FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství), 111. svazek. ISBN 978-80-7444-031-1.

CHAPLIN, Cathy. *Ngày Đầy Tháng: June's One Month Celebration* [online]. 2015 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://gastronomyblog.com/2015/01/20/ngay-day-thang/>

IVANOVÁ, Kateřina, Lenka ŠPIRUDOVÁ a Jana KUTNOHORSKÁ. *Multikulturní ošetrovatelství I*. Praha: Grada, 2005. Sestra (Grada). ISBN 80-247-1212-1.

KLEŇHOVÁ, Michaela. *Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2017-02-20]. ISBN 978-80-250-2725-7. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716.pdf/305b67a9-9dea-4b46-a1c5-bb7926d20a5f?version=1.0>

KRAUS, Jiří a Věra PETRÁČKOVÁ. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Praha: Academia, 2001dotisk. ISBN 80-200-0982-5.

KUTNOHORSKÁ, Jana. *Multikulturní ošetrovatelství pro praxi*. Praha: Grada, 2013. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-4413-1.

RAY, Nick, Yu-Mei BALASINGAMCHOW a Iain STEWART. *Vietnam*. 2. české vyd. Přeložil Eva CACHOVÁ, přeložil Ondřej ROLDÁN, přeložil Dana ŠTURSOVÁ. Praha: Svojtka & Co., 2010. Z řady průvodců Lonely Planet. ISBN 978-80-256-0423-6.

NOVÁKOVÁ, Kateřina. *Vietnamská rodina - synovská oddanost*. In: [Klubhanoi.cz](http://www.klubhanoi.cz) [online]. 2005 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2005011301>

PECHOVÁ, Eva. *Vybraná božstva a kultury nadpřirozeného světa Vietnamců* [online]. Hanoj, 2003 [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/pdf/peduchove.pdf>

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: [sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů]*. 3. vyd. Praha: Portál, 2010. Psychologie (Portál). ISBN 978-80-7367-709-1.

ROUVRAY, Pipde. *A time to celebrate* [online]. 2015 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://theguide.vneconomictimes.com/culture/a-time-to-celebrate-20150713162754155.htm>

Světová náboženství: informační web o náboženství ve světě [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <http://www.svetova-nabozenstvi.cz>

STUDÍK, Pavel a Tomáš TEPLÍK. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. Praha: Společnost Longa Praha, 2006. ISBN 80-86391-20-5.

ŠPIRUDOVÁ, Lenka. *Multikulturní ošetrovatelství II*. Praha: Grada, 2006. Sestra (Grada). ISBN 80-247-1213-x.

TÓTHOVÁ, Valérie. *Zabezpečení efektivní ošetrovatelské péče o vietnamskou a čínskou minoritu*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2010. ISBN 978-80-7387-414-8.

TRAN, Nhung. Family: Relationships among family members in Vietnam. In: *Vietnamonline.com* [online]. 2015 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <https://www.vietnamonline.com/culture/family.html>

VELEMÍNSKÝ, Miloš. *Medicínské a salutogenní přístupy a jejich integrace v prenatální a postnatální péči českých žen se zvláštním důrazem na imigrantky*. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-952-5.

WERNER, Karel. *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko : s přihlédnutím k Přednímu východu*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Religionistika. ISBN 80-210-2978-1.

Kultura. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kultura>

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A – informovaný souhlas

PŘÍLOHA A - INFORMOVANÝ SOUHLAS

PÉČE O TĚHOTNOU ŽENU ODLIŠNÉ KULTURY

STUDENT

Le Nhu Hoa

Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Fakulta zdravotnických studií ZČU

e-mail: le.hoa@seznam.cz

VEDOUCÍ BP:

Mgr. Eva Hendrych Lorenzová

Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Fakulta zdravotnických studií ZČU

e-mail: elorenzo@kos.zcu.cz

CÍL STUDIE

Cílem studie je prozkoumat kulturní odlišnosti a specifika, které mají vliv na prožívání těhotenství a mateřství žen vietnamské národnosti. Jak vietnamské ženy přistupují k výchově svých dětí ve dvou kulturách a zda jsou spokojené s péčí porodních asistentek.

S Vaším svolením bude proveden rozhovor s Vámi, který bude zaznamenán na diktafon. Pořízený záznam nebude sdílen nikým jiným než studentem a vedoucím bakalářské práce. Záznamy budou ihned po kompletaci studie vymazány. Úryvky z rozhovoru mohou být použity při prezentaci studie, ale tyto citace budou vždy anonymní. Vaše identita nebude rozpoznána, bude použit pseudonym.

Nemusíte odpovídat na žádné specifické otázky, pokud nebudete sám/sama chtít, a můžete také kdykoliv odstoupit od rozhovoru nebo studie.

SOUHLAS S VÝZKUMEM

Já

souhlasím s účastí ve výzkumné studii. Souhlasím se záznamem rozhovoru na diktafon. Rozumím, že mohu kdykoliv od rozhovoru nebo studie odstoupit a že citace rozhovoru budou použity anonymně, nebudu ve studii identifikována.

Podpis účastníka výzkumu:.....Datum:

Podpis studenta:.....Datum: